

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Překlad vlastních jmen v knižní fantasy sérii
Skulduggery Pleasant

(Bakalářská práce)

2023

Eliška Martykánová

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Překlad vlastních jmen v knižní fantasy sérii
Skulduggery Pleasant
Translation of Proper Names in the Fantasy Book
Series Skulduggery Pleasant

(Bakalářská práce)

Autor: Eliška Martykánová

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 11. května 2023

.....

vlastnoruční podpis

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí práce Mgr. Josefině Zubákové, Ph.D. za její odborné vedení práce a poskytnuté cenné rady.

Seznam grafů

Graf 1: Zastoupení překladatelských metod u křestních jmen.....	54
Graf 2: Podíl domestikace a exotizace u křestních jmen	55
Graf 3: Zastoupení překladatelských metod u příjmení.....	55
Graf 4: Podíl domestikace a exotizace u příjmení	56
Graf 5: Zastoupení překladatelských metod u skupinových jmen.....	56
Graf 6: Celkové zastoupení domestikace a exotizace u skupinových jmen.....	57
Graf 7: Srovnání použití překladatelských metod.....	57
Graf 8: Srovnání míry domestikace a exotizace	58
Graf 9: Celkové zastoupení překladatelských metod.....	58
Graf 10: Celková míra domestikace a exotizace.....	59

Obsah

Úvod.....	8
1. Překladatelské strategie a metody	11
1.1. Překladatelské strategie.....	12
1.2. Překladatelské metody	14
2. Teorie vlastních jmen.....	17
2.1. Definice a dělení vlastních jmen.....	17
2.2. Vznik vlastních jmen	18
2.3. Literární vlastní jména	19
2.4. Funkce literárních vlastních jmen	19
2.5. Výběr literárních vlastních jmen.....	21
3. Série Skulduggery Pleasant.....	24
3.1. O díle.....	24
3.2. Žánr fantasy	25
3.3. Literatura pro děti mládež.....	27
4. Metodologie.....	30
5. Analýza překladu vlastních jmen v díle.....	33
5.1. Napodobení	33
5.1.1. Křestní jména	33
5.1.2. Příjmení.....	36
5.1.3. Skupinová jména.....	37
5.2. Doslovný překlad	38
5.2.1. Křestní jména	38
5.2.1. Příjmení.....	38
5.2.1. Skupinová jména.....	40
5.3. Substituce.....	40
5.3.1. Křestní jména	40
5.3.2. Příjmení.....	41
5.3.3. Skupinová jména.....	42
5.4. Fonologické nahrazení	42
5.4.1. Křestní jména	42
5.4.2. Příjmení.....	43

5.5.	Reprodukce	44
5.5.1.	Křestní jména	44
5.5.2.	Příjmení.....	44
5.6.	Transkripce	45
5.7.	Konvenčnost	46
5.7.1.	Historické, mytologické a pohádkové postavy	46
5.7.1.	Běžná jména.....	47
5.8.	Speciální případy.....	48
5.8.1.	Skulduggery Pleasant.....	48
5.8.1.	China Sorrows.....	49
5.8.2.	Vaurien Scapegrace	50
5.8.3.	Billy-Ray.....	51
5.9.	Shrnutí analýzy	51
6.	Vyhodnocení	54
6.1.	Zastoupení překladatelských metod.....	54
6.1.1.	Křestní jména	54
6.1.2.	Příjmení.....	55
6.1.3.	Skupinová jména.....	56
6.1.4.	Srovnání	57
6.2.	Celkové užití metod	58
Závěr.....	60	
Přílohy	62	
6.3.	Křestní jména	62
6.4.	Příjmení.....	64
6.5.	Skupinová vlastní jména	66
Summary.....	67	
Bibliografie	69	
6.6.	Primární zdroje.....	69
6.7.	Sekundární zdroje	69
Anotace.....	74	
Annotation	75	

Úvod

Překlad vlastních jmen bývá často zapeklitým překladatelským oříškem. Dle Dvořákové (2016, s. 82) je tomu tak proto, že vlastní jména nemají přímý protějšek a jedná se tak o případ *nulové ekvivalence*, kterou definovala Knittlová (2010, s. 113). Vlastní jména navíc mohou nést i významovou informaci, která nemusí být na první pohled ani patrná. Významová složka vlastních jmen však v příběhu může hrát větší či menší roli. Překladateli se potom naskytá otázka, zdali jména s významovou informací překládat či nikoliv.

Pokud se překladatel rozhodne jména přeložit, je opět otázkou, jakým způsobem se bude významová informace překládat a do jaké míry bude význam zachován. Dle Levého (1998, s. 116) jsou jedinými vlastními jmény, které lze přeložit, významová vlastní jména, a to jen pokud neobsahují další (například charakterizační) složku. Proto u bezvýznamových jmen překladatel problém přenesení významu řešit nemusí. Musí se ale rozhodnout, do jaké míry zachová fonologickou a grafickou podobnost s výchozím jménem, nebo zdali ho úplně nahradí.

V dílech se často vyskytují zároveň jak jména významová, tak i jména bezvýznamová. Překladatel se zde dostává před další problém. Přeloží-li jména významová, ale nechá ta bezvýznamová v původním znění, vytváří tak situaci, při které jména výchozí kultury existují společně se jmény cílové kultury, což může pro čtenáře působit rušivě. Pokud významová jména zůstanou nepřeložena, cílový čtenář může přicházet o informace, které však výchozí čtenář k dispozici měl. Ve fantasy literatuře a literatuře pro děti a mládež jsou vlastní jména navíc často personalizovaná a odráží určité vlastnosti postavy, zde je tedy překlad významové informace poměrně žádoucí.

Zmíněná problematika překladu vlastních jmen je zkoumána právě proto, že tato jména a jejich vhodný překlad mají velmi silný vliv na porozumění, autenticitu a zážitek při čtení díla. Překladatel by si tak měl dle překladatelského zadání,

cílového čtenáře a žánru díla navolit celkovou strategií, na základě které si bude volit překladatelské metody. Tato strategie může usilovat o co největší začlenění díla do cílové kultury (*domestikace*), nebo o zachování cizích prvků (*exotizace*), nebo bude vyváženou kombinací obou (*kreolizace*), jak uvádí například Vilikovský a Charous (2002, s. 139).

Někteří teoretikové, jako například Venuti (1999) a Schleiermacher (1992), obecně upřednostňovali exotizaci. Schleiermacher (tamtéž) také uvádí, že je nutné si zvolit buď to exotizaci nebo domestikaci, ne tedy kombinaci, jinak bude docházet k rušivému efektu.

Postupem času se ovšem přístupy k překladu vlastních jmen vyvíjely a Anton Popovič (1971) začíná mluvit o kreolizaci, neboli spojení dvou kultur, kde překlad vyvažuje exotizační a domestikační prvky. Dvořáková (2016, s. 86) uvádí, že „[n]e vždy však musí být smíšený typ na škodu [...]“ a uvádí jako příklad zdařilý překlad *Harryho Pottera* od Pavla Medka. Alžírský teoretik Agti (2021, s. 205) zabývající se touto problematikou ve svém článku uvádí, že překladatel by se měl snažit o jistý kompromis mezi domestikací a exotizací a že docílení naprosté domestikace či exotizace ani není možné.

Pro převod vlastních jmen nejsou jasně dána žádná pravidla, pouze doporučení, která se liší teoretik od teoretika a žánr od žánru. Cílem této práce proto je zmapovat, jaké překladatelské metody byly využity při převodu antroponym v praxi na vybraném vzorku. Na základě výsledků analýzy je u každé metody určeno, zdali je považována za domestikační či exotizační a následně je vyhodnocena celková strategie překladatelky.

Pro potřeby analýzy byl vytvořen paralelní korpus 127 anglických antroponym a jejich českých protějšků. Antroponyma byla vypsána z prvních tři dílů knižní fantasy série pro děti a mládež *Skulduggery Pleasant* od irského autora Dereka Landyho v překladu od Violy Lyčkové. Tato knižní série byla k analýze vybrána proto, že se jedná jak o fantasy literaturu, tak literaturu pro děti a mládež. Díky své tématice knižní série obsahuje vysoký počet velmi kreativních jmen, která

musela být převedena s citem a zároveň i s ohledem na cílové čtenáře. V rámci práce tedy je zahrnuta analýza pojednávající o tom, jak se s překladem vlastních jmen a všemi souvisejícími faktory v tomto díle překladatelka vypořádala. K vypracování analýzy byl dále sestaven seznam sedmi překladatelských metod, které byly u jmen určovány. Soubor metod vychází z typologie Lincolna Fernandese (2006) a byl upraven na míru pro potřeby této práce.

V **kapitole 1** jsou představeny tři fáze překladatelovy práce dle Levého (1998), dále jsou detailně popsány překladatelské strategie a vybrané překladatelské metody. V **kapitole 2** je zahrnuta definice vlastních jmen, včetně jejich dělení a vzniku, a také popisu literárních vlastních jmen, jejich funkcí a výběru při tvorbě díla. V **kapitole 3** je představeno analyzované dílo a fantasy literatura pro děti a mládež včetně specifik těchto konkrétních žánrů. V **kapitole 4** je představena metodologie, ve které je na základě uvedených poznatků vytvořen autorský teoretický rámec, který slouží k určení překladatelských metod použitých při překladu antroponym ve zkoumaném díle. Analýza překladu vlastních jmen je zpracována v **kapitole 5**, která je rozdělena podle jednotlivých metod. U každé metody jsou uvedeny příklady konkrétních jmen, která byla touto metodou přeložena. Tato část práce poskytuje detailní pohled na to, jak překladatelka postupovala při překladu antroponym a jaké metody volila. Poté je na základě výsledků určeno, které metody lze považovat za domestikační a které exotizační a rovněž i celková strategie překladatelky. Následuje vyhodnocení získaných poznatků a vizualizace výsledků pomocí grafů v **kapitole 6**. V neposlední řadě následuje závěr, ve kterém jsou shrnuty výsledky práce.

Tato práce může sloužit jako náhled do problematiky překladu vlastních jmen obecně a speciálně v oblasti fantasy literatury a literatury pro děti a mládež. Analýza překladu vlastních jmen umožní získat vhled do možností, jak překonávat překážky a zohledňovat specifika, s nimiž se překlad vlastních jmen v takových žánrech pojí.

1. Překladatelské strategie a metody

Na pojem *překlad* můžeme nahlížet minimálně ze dvou hledisek. Prvním je samotný proces překládání a druhým je výsledný produkt tohoto procesu, tedy již hotový přeložený text. Vilikovský a Charous (2002, s. 27) definují překlad (produkt) jako „[...] funkčně korespondující reprodukci invariantní informace obsažené v textu jednoho jazyka prostředky jiného jazyka“. O překladu jakožto procesu potom píše například Levý (1998), který v rámci něj popisuje tři fáze překladačovy práce při procesu překládání (tamtéž, s. 58–83).

Třemi fázemi překladačovy práce je dle Levého (1998, s. 53) *pochopení předlohy*, *interpretace předlohy* a *přestylizování předlohy*. Při popisu první fáze, pochopení předlohy, Levý uvádí, že překladatel musí být velmi dobrý čtenář, jelikož to, jak dílo pochopí, se pak nezbytně odráží v překladu určenému čtenářům cílového jazyka. Dle Levého dochází k pochopení díla na třech rovinách. První je rovina filologická, ve které jde o základní pochopení významu. V první fázi práce může docházet k chybám způsobeným mnohovýznamovostí slov, mylnými asociacemi nebo grafickou či zvukovou záměnou. Druhou rovinou, které musí překladatel porozumět, jsou „ideově estetické hodnoty“ (tamtéž, s. 54). Zde se jedná o ladění díla, může jít o vyjádření ironie, nebo například utvoření tragické atmosféry. Čtenář často vnímá ladění na podvědomé rovině, překladatel by měl být schopný ladění rozpoznat vědomě a určit jakými prostředky je ho dosaženo. Třetí rovinou je pochopení postav, jejich vztahů, prostředí děje a ideového záměru autora. Levý uvádí, že tato rovina je na pochopení nejsložitější. Překladatel by neměl postupovat pouze od přečtení výchozího textu k vytvoření překladu, ale po přečtení textu by měla následovat rekonstrukce popisované skutečnosti a až poté tvorba překladu.

Druhou fází práce je interpretace předlohy. Levý (1998, s. 59) uvádí, že „[s]kutečnostní chápání je podmínkou uměleckého zvládnutí překladu také proto, že při nesouměřitelnosti obou jazykových materiálů není možná úplná významová shoda vyjádření mezi překladem a předlohou, a pak nestačí jazykově správný

překlad, ale je nutná interpretace“. Každý překlad je v Levého chápání interpretací a pro správnou interpretaci je nutné, aby vycházela z nejpodstatnějších rysů díla a jeho objektivních hodnot. Důležité je zde slovo „objektivní“. Dílo v nás totiž často vyvolá vzpomínky, připomene nám někoho nebo něco, a tím se vytváří subjektivní vztah mezi čtenářem a dílem. Překladatel musí dávat pozor, aby právě kvůli tomuto vztahu nevnášel do díla své vlastní ideje či estetické kvality. Překladatel by si v rámci interpretace měl vytvořit interpretační stanovisko, kterým si vytyčí, co chce překladem čtenáři sdělit. Překladatel by měl tedy zachytit originální ideje a estetické hodnoty, aniž by do díla vložil ty své. Jeho nástrojem je tak výběr stylistických prostředků.

Třetí fází práce je přestylizování předlohy. Levý (1998, s. 68) považuje původní dílo za „umělecky hodnotnou stylizaci skutečnosti“ a stejný čin očekává i od překladatele – aby původní dílo přestylizoval na úrovni stejné umělecké hodnoty. Při takové stylistické práci může docházet k různým problémům, které lze vydělit do tří kategorií (tamtéž, s. 68–83). Prvními jsou systémové rozdíly výchozího a cílového jazyka, tím víc patrné, čím více je použitý jazyk estetičtější nebo poetičtější. Do druhé kategorie lze zařadit stopy interference výchozího jazyka v jazyce cílovém, které vznikají v důsledku rozdílů mezi vyjadřovacími prostředky využívaných jazyků a mohou dostávat podobu „neústrojných vazeb“ (tamtéž, s. 74). Třetí a poslední kategorií je tzv. „napětí“ (tamtéž, s. 68), které vzniká nevyhnutelně a přirozeně samotným převodem textu mezi jazyky, které disponují určitou „nesouměřitelností“ (tamtéž, s. 74).

Z tohoto přehledu fází překladatelovy práce vyplývá, že překladatel musí umět více, nežli jen rozumět oběma jazykům. Dle Levého (1998, s.83) by překladatel měl mít také „představivost, schopnost objektivizace a stylistické nadání“.

1.1. Překladatelské strategie

Překladatel by si měl ještě před započítím překladu navolit hlavní překladatelskou strategii neboli celkový přístup k prvkům cizího jazyka v textu. Činí tak na základě zadání, předpřekladové analýzy, žánru díla a cílového čtenáře. Tedy

vztaženo k představeným fázím překladatelského procesu dle Levého (1998), k navolení překladatelské strategie by mělo dojít následně po druhé fázi, kterou je interpretace díla.

Překladatelská strategie je globální strategie uplatněná na celý text a liší se od překladatelských metod, které jsou již specifickými metodami použitými na nižších úrovních při samotném překladu. Schleiermacher (1992, s. 42) ve svém díle *Theories of Translation* rozebírá strategie překladu a uvádí, že pokud se překladatel snaží zprostředkovat dílo čtenáři co nejpřesněji, ale zároveň ho překládá do jiného jazyka, má pouze dvě možnosti, jak postupovat. Jednou možností je přiblížit dílo co nejvíce čtenáři a tím druhým je přiblížit čtenáři dílo a snažit se dílo co nejvíce zachovat. Schleiermacher také uvádí, že tyto dvě strategie nelze kombinovat a jejich kombinací by výsledný překlad nemusel vést k dosažení překladatelského cíle, a tedy co nejpřesnějšímu zprostředkování díla.

Na Schleiermachera později navazuje Venuti, který o těchto dvou strategiích mluví ve svém díle *The Translator's Invisibility* (1995). Venuti tyto strategie pojmenoval domestikace (*domestication*) a zcizování (*foreignization*). Domestikací se rozumí přizpůsobení textu čtenáři, kdy je cílem přeložit text takovým způsobem, aby měl čtenář pocit, že ho psala osoba z jeho kultury. Naopak u zcizování se v textu zachovává cizí kolorit a čtenář pozná, že text byl psaný osobou z jiné kultury.

O této tématice píšou také Vilikovský a Charous (2002, s. 139), kteří uvádí, že „[p]řeklad se [...] dostává do průsečíku dvou kultur s odlišnými tradicemi“. Pro čtenáře to znamená, že může v překladu narážet na prvky domácí neboli jeho vlastní kultury, a prvky cizí neboli jiné kultury. Dle míry výskytu těchto prvků Vilikovský a Charous (tamtéž, s. 139) vyčlenili tři kategorie. První kategorie odpovídá exotizaci. Cizí prvky zde převažují nad domácími. Druhá kategorie odpovídá naturalizaci, tedy domácí prvky převažují nad těmi cizími. Překladatel se tedy při volbě exotizační strategie zaměřuje na výchozí text, kdežto při volbě domestikace se zaměřuje na čtenáře. Třetí kategorií je tzv. *kreolizace* (Popovič 1971). Zde se jedná o překlad, ve kterém jsou cizí i domácí prvky v rovnováze.

1.2. Překladatelské metody

Jak bylo uvedeno výše, překladatelské metody jsou specifické postupy užití při překladu a měly by podléhat celkové překladatelské strategii. Dle Nordové (2003, s. 182) řada překladatelů a teoretiků stále věří, že vlastní jména by se překládat neměla. Podíváme-li se ovšem na přeložená díla, zjistíme, že překladatelé vlastní jména převádí nejrůznějšími způsoby, a že je překládají poměrně často.

O překladu osobních jmen v literatuře píše i Knappová (1983, s.172–173), která představila tři základní postupy převodu. Prvním způsobem převodu je zachování jména s nezbytnými úpravami nutnými pro začlenění do českého úzu, může jít například o nezbytnou grafickou změnu (*transkripce*) nebo o deklinační začlenění. Druhou možností je smíšený postup. Při něm je část jmen zachována v původní podobě a část je nahrazena českými ekvivalenty. Poslední možností je dle Knappové volba počeštěné podoby jmen nebo jejich překlad.

Nordová (2003, s. 182–183), která na toto téma později navazuje, uvádí šest způsobů převodu:

1. **Zachování**
2. **Zachování se změnou výslovnosti v cílovém jazyce**
3. **Transkripce či transliterace z jiné abecedy**
4. **Morfologická adaptace cílovému jazyku**
5. **Kulturní adaptace**
6. **Nahrazení**

Tématem této práce je překlad vlastních jmen ve fantasy literatuře pro děti a mládež. Toto téma popisuje ve svém díle *Translation of Names in Children's Fantasy* Fernandes (2006). Fernandes (2006) se ve svém dělení převodu vlastních jmen částečně vychází z metod popsaných Hermanssem (1988). Hermans (1998, s. 13–14) uvádí čtyři základní překladatelské metody využívané při překladu vlastních jmen. Jsou to reprodukce (*copy*), transkripce (*transcription*), substituce (*substitution*), překlad (*translation*) a omise (*non-translation*). Dále také hovoří o

tom, že místy může docházet i k nahrazení (*replacement*), kde je vlastní jméno nahrazeno jménem obecným. Kromě toho zmiňuje ještě vložení (*insertion*), při kterém je vlastní jméno vloženo tam, kde se ve výchozím textu nevyskytovalo a v neposlední řadě nahrazení obecného jména jménem vlastním.

Jak již bylo řečeno, Fernandes (2006, s. 50–55) na Hermanse navazuje a představuje hned deset překladatelských metod, které lze uplatnit při překladu vlastních jmen ve fantasy literatuře pro děti a mládež.

1. **Doslovný překlad** (*rendition*) – jméno obsahuje významovou složku, která je přeložena.
2. **Reprodukce** (*copy*) – jméno je bez jakékoli úpravy převzato z VT.
3. **Transkripce** (*transcription*) – dle Fernandes se chápe jako synonymum pro transliteraci. Jedná se zde pouze o přepis jména z jednoho jazyka do druhého, popřípadě z jedné abecedy do druhé s cílem o co nejpřesnější fonologické zachycení. Patří sem i jakékoli morfologické, fonologické či gramatické úpravy vyžadované územ cílového jazyka.
4. **Substitute** (*substitution*) – nahrazení existujícího jména z výchozího jazyka existujícím jménem cílového jazyka. Tato jména ovšem nemají žádnou spojitost.
5. **Napodobení** (*recreation*) – nahrazení smyšleného jména ve výchozím jazyce smyšleným jménem v cílovém jazyce za účelem zachování účinku, který původní jméno ve výchozím jazyce mělo.
6. **Omise** (*deletion*) – částečné či úplné vypuštění jména. Fernandes uvádí, že jde o poměrně drastickou metodu, která bývá použita v případě, že překladatel dojde k závěru, že jméno, nebo jeho část, nejsou dostatečně důležité pro děj, a tudíž je lze vypustit.
7. **Adice** (*addition*) – původní jméno je obohaceno o dodatečné informace, často za účelem zjednodušení pochopení či ujasnění implicitní informace z výchozího jazyka, kterou cílový jazyk musí vyjádřit explicitně.
8. **Transpozice** (*transpozice*) – změna slovního druhu. Význam jména zůstává zachovaný.

9. **Fonologické nahrazení** (*phonological replacement*) – nahrazení výchozího jména jménem existujícím v cílovém jazyce na základě zvukové podobnosti.
10. **Konvenčnost** (*conventionality*) – nahrazení jména *exonymem*.

Exonymum je dle *Slovníku toponymické terminologie pro standardizaci geografických jmen* (2023) „[j]méno používané určitým jazykem pro geografický objekt mimo území, kde se tímto jazykem běžně hovoří, a lišící se svou podobou od příslušného *endonyma* [pojmenování] v oblasti, kde se daný geografický objekt nachází“. Nordová (2003) a Fernandes (2006) tento pojem rozšiřují také na jména vlastní. Exonymum je v jejich pojetí vlastní jméno, které je zaužívanou verzí jména z jiného jazyka. Příkladem je *Stephanie* – *Štěpánka*.

2. Teorie vlastních jmen

V této kapitole je uvedena definice vlastních jmen, představeno jejich dělení, dále je popsán jejich vznik a vzhledem k zaměření této práce je zvláštní pozornost věnována literárním vlastním jménům.

2.1. Definice a dělení vlastních jmen

Podstatná jména se dělí na dvě podkategorie, jména obecná a jména vlastní. Obecná jména odkazují na obecné názvy rostlin, zvířat, osob aj., jako například *kůň*, *smrk*, *tchyně*. Na rozdíl od toho jméno vlastní je „[...] speciální jazykový prostředek mající charakter substantiva nebo pojmenovacího spojení, jehož funkcí je označovat jedince, jednotlivinu nebo jako individuum chápané množství, odlišovat je od ostatních jedinců nebo jednotlivin dané třídy a identifikovat je jako jedinečné předměty řeči“ (Hladká a Nekula 2017). Vlastní jména zkoumá *onomastika*.

Teoretikové pro lepší orientaci dělí vlastní jména do tříd. Šrámek (1999, s. 16) ve svém díle *Úvod do obecné onomastiky* vlastní jména rozdělil do tří hlavních tříd, kterými jsou *geonyma*, *bionyma* a *chrématonyma*. První třídou, geonymy, se odkazuje na zeměpisné názvy a názvy vesmírných objektů. Druhá třída, bionyma, slouží k pojmenování živých organismů a bytostí. Třetí třídou jsou chrématonyma, která odkazují na lidmi vytvořené objekty, jevy a stavy. Tyto tři hlavní kategorie lze dělit ještě podrobněji na další podkategorie. Pro potřebu této práce je uvedeno pouze dělení bionym, a to dle *Nového encyklopedického slovníku češtiny* (Pleskalová 2017), ve kterém se bionyma dále dělí na *antroponyma* (vlastní jména osob), *zoonyma* (vlastní jména zvířat) a *fytonyma* (vlastní jména rostlin).

Vzhledem k povaze této práce je věnována speciální pozornost pouze antroponymům. Antroponyma se coby kategorie dále dělí na jména osobní a jména skupinová. Mezi osobní jména lze zařadit křestní jména (*Marie*, *Anna*), příjmení (*Dvořák*) ale i přezdívky, a pseudonyma. Mezi vlastní jména skupinová patří například obyvatelská jména (*Pražan*), etnonyma (*Němci*, *Švédové*), nebo

jména rodinná (*Novákoví*). Toto jsou příklady tzv. *pravých* antroponym neboli antroponym reálně existujících. Naproti pravým antroponymům existují i antroponyma *nepravá* neboli *pseudoantroponyma*. Pseudoantroponyma jsou vlastní jména smyšlených postav (*Karkulka, Sněhurka*) a nadpřirozených bytostí. Dále i například jména božstev (*Alláh, Hermés*), která Šrámek (1999) nazývá *theonyma*.

2.2. Vznik vlastních jmen

Šrámek (1999, s. 57–58) vyděluje několik postupů, jak vlastní jména vznikají.

1. Vlastní jméno je vytvořeno ze jména obecného a jeho lexémů, aniž by byly přidány jakékoliv *suffixy* (přípony). Při tomto postupu se jméno obecné stane jménem vlastním pouze změnou velikosti prvního písmene, například *krejčí – Krejčí*. V jiných případech může dojít také k *afixaci*, což je dle *Internetové jazykové příručky* (2023) proces tvoření slova pomocí předpony nebo přípony, například *brod – Brod – Brodek*. Kromě toho mohou vlastní jména vznikat i spojením více slov obecných, jako je například město *Žabovřesky*, nebo dokonce spojením více slov z jedné věty jako například *Vítámvás(ová)*.
2. Vlastní jméno vznikne přenosem jiného druhu jména, například ze jména osobního se stane jméno místní, ze jména osobního se stane chrématonymum, nebo se místní jméno stane jménem osobním, anebo se v neposlední řadě jméno místní nebo osobní stane jménem zařízení, instituce apod.
3. Vlastní jména mohou vznikat také pomocí přidávání morfému běžného v daném jazyce, ale i kombinací se způsoby jazyků cizích.
4. V neposlední řadě vlastní jména mohou vzniknout také v důsledku přejímání cizích jmen do daného jazyka, ať už úplným překladem

(*Kinderei – Kindrvajíčko*), který je obvyklý u obchodních značek, nebo přizpůsobením zákonitostem cílového jazyka (*Schönberg – Šumperk*).

2.3. Literární vlastní jména

Dvořáková (2013, s. 2) uvádí, že v otázce definice literárních vlastních jmen neexistuje shoda. Jedním z názorů je, že za literární vlastní jméno by nemělo být považováno jméno reálné, například tedy reálně existující jména nebo jména historických osobností. Dvořáková (tamtéž, s. 2) však zastává názor, že veškerá jména obsažená v literárním díle jsou jména literární.

Dvořáková (2013, s. 4) dále dělí literární vlastní jména na vlastní jména *autentická, realistická* a *autorská*. Autentická vlastní jména Dvořáková definuje jako jména reálně existujících osob, které odkazují k nějakému předobrazu, jako například *Shakespeare, Napoleon*. Za realistická vlastní jména považuje jména, která existují v reálné antroponymické soustavě jako *Petra, Anna*. A autorská jména jsou potom jména, která autor sám vytvořil.

2.4. Funkce literárních vlastních jmen

Dvořáková (2013, s. 4) chápe funkci vlastních jmen jako „volbu, užití a působení [...]“. Co se kategorizace týče, Dvořáková o funkcích literárních vlastních jmen uvádí, že nejsou v onomastice děleny a definovány jednotně, proto ve svém díle rozšiřuje dělení dle Knappové, které považuje za jedno z nejcitovanějších a nejpoužívanějších. Ve svém pojetí Dvořáková (tamtéž, s. 4) vyděluje následující funkce literárních vlastních jmen: *nominační, asociační, klasifikující, charakterizační a estetická*.

Funkce nominační je funkce, která „označuje konkrétní postavu, individualizuje ji a odlišuje od postav ostatních [...]“ (Dvořáková 2013, s. 4). Dle Dvořákové (2013, s. 5) je tato funkce základní funkcí literárních vlastních jmen, ovšem existují případy, kdy může být narušena. K narušení může dojít například pokud postava nemá jméno, Dvořáková uvádí příklad z Čapkova *Povětroně*, kde

vystupuje postava pod jménem *Případ X*. Dalším případem narušení této funkce může být zkrácení jména, zde Dvořáková uvádí příklad z Kafkova *Zámku*, kde vystupuje postava jménem *K*. Dalšími případy narušení základní funkce literárních vlastních jmen, které Dvořáková zmiňuje, jsou například situace, kdy má jedna postava více jmen, nebo situace, kdy má více postav stejné, či velmi podobné jméno. Dále k tomuto narušení také může dojít, pokud si postava jméno mění či ho skrývá.

Druhou funkcí je funkce asociační. Zde jméno odkazuje na jiné známé nositele tohoto jména. Může se jednat o reálné a historické postavy (*Kleopatra, Lady Gaga*), známé postavy z literárních děl či kulturní tradice (*Tom Sawyer, Jack Rozparovač*). S touto funkcí také souvisí ideologická funkce, kdy se jméno lexikalizuje a stane se symbolem, který již neodkazuje přímo k nositeli tohoto jména, ale k nějaké jeho vlastnosti, například *Cassanova*.

Třetí funkcí, kterou Dvořáková (2013, s. 6) představuje, je funkce klasifikující. Ta definuje postavu z hlediska místního, časového, sociálního, náboženského nebo národnostního. „Existuje totiž celá řada jmen, která jsou vázána na konkrétní prostředí, a lze je tedy pokládat za charakteristická jména příslušníků určitého národa, náboženské skupiny, sociální vrstvy apod.“ (Dvořáková 2013, s. 6). Křestní jména většinou klasifikují pohlaví osoby. Ne vždy je tomu ovšem tak, existují případy, kdy postava používá jméno neodpovídajícího pohlaví, nebo se může jednat o jméno obourodé – tedy jméno, které je i mužské i ženské zároveň.

Čtvrtou funkcí je funkce charakterizační či deskriptivní. Dle Dvořákové (2013, s. 6) se v reálném životě nebere lexikální význam jmen na zřetel. Například osoba s příjmením *Tlustá* nemusí být tlustá. U postav v literatuře je ovšem tento aspekt brán v potaz, jelikož autoři svým postavám jména vybírají s určitým úmyslem a často toto jméno nějakým způsobem danou postavu charakterizuje. Jedná se zde o princip tzv. *mluvících jmen*. Dle Dvořákové (2013, s. 7) mohou mluvící jména vznikat na základě duševních vlastností postavy (*Blběnka*), tělesných vlastností (*Zlatovláska*) nebo oblíbené činnosti nebo prostředku této činnosti (*Nalejváček*). Dvořáková dále uvádí, že mluvící jména lze rozdělit na dvě skupiny

podle toho, zdali promlouvají samy o sobě, nebo až v kontextu. V praxi to znamená, že i každodenní jméno se může v určitém kontextu stát jménem mluvícím. A naopak, ne všechna jména s lexikálním významem nutně nemusí být jmény mluvícími.

Poslední funkce je funkce estetická. Tato funkce ovlivňuje účinek jména na čtenáře. Funkce se projevuje například aliterací (opakování hlásek na začátku po sobě jdoucích slov), rýmovým echem (jedno celé jedno slovo je obsaženo v druhém slově dvojice), ozvláštňením grafické podoby jmen (Dvořáková uvádí příklad strýček *N'Asrat*), nezvyklým hláskovým skladem (strašidlo *Barbucha*) anebo sémantickým seskupováním jmen do určitých okruhů. Dvořáková (2013, s. 3) zároveň upozorňuje na to, že „[...] funkce jmen, která odpovídá autorově strategii, není vždy totožná s její funkcí z hlediska čtenáře“.

2.5. Výběr literárních vlastních jmen

Jak bylo popsáno výše, literární vlastní jména plní hned několik podstatných funkcí, jejich výběr je proto důležitý. Vhodně zvolená vlastní jména mohou pomoci například k lepšímu zapamatování postavy. Nevhodná volba však může vést ke ztížené identifikaci postav, které se čtenářům potom mohou plést. V neposlední řadě mohou být jména postav těžko zapamatovatelná. Výběr vlastních jmen tedy hraje zásadní roli v prožitku čtenáře. Literární vlastní jména jsou pro autory skvělou příležitostí k využití kreativity. Jména může autor upravovat či tvořit vlastní, jako tomu je právě ve zkoumaném díle, které je autorských jmen plné. Autorská jména velmi často vznikají na základě určitých charakterizačních vlastností postavy. Vhodně zvolená jména tak pomáhají postavám k větší autentičnosti a dotváří celkovou atmosféru díla.

Hausenblas (1976, s. 2–3) k výběru vlastních jmen osobních uvádí, že „[...] postavy nedostávají jména, která by svou latentní sémantickou náplní ukazovala jinam, zaváděla jiným směrem, než kam míří smysl díla a jeho styl, která by byla v nesouladu s úlohou postavy, jaká jí přísluší ve výstavbě celku (přitom ovšem i

příjmení protikladné k vlastnostem dané osoby může být a zvláště v komicky laděných dílech často bývá součástí charakteristiky postavy)“.

Dle Hausenblase (1976, s. 3–4) může autor vybírat buď jména nenápadná nebo nápadná. Mezi těmito dvěma možnostmi samozřejmě existuje spektrum mezistupňů. Autoři mohou dosáhnout nenápadnosti jména tím, že vybírají jméno bez žádného, nebo alespoň bez výrazného významu, nebo takové, které nevyvolává výrazné asociace. Autoři mohou také použít jména, která mají zřetelný sémantický obsah. U těchto jmen se dosáhne nenápadnosti tím, že se zvolí jméno, které do větší míry nekoresponduje ani nekontrastuje s danou postavou. Zároveň by mělo patřit mezi jména obvyklá. Tímto způsobem jméno simuluje nahodilost jmen v reálném životě.

Nápadného jména lze potom docílit vložím významové lexikální složky, která může odkazovat k vlastnostem, charakteru nebo například i povolání postavy. Dále lze užít zvukové stránky, hláskového složení a asociací. Hausenblas (1976, s. 4) popisuje další vývoj:

S pronikáním realistických tendencí a s prohlubováním psychologické kresby postav tento způsob ustupuje, ale souvztažnost mezi jménem postavy a její povahou a celkovým určením tu ani potom nemizí; užívá se tu však prostředků jemnějších, resp. ne tak přímočarých, např. často jmen, která vyvolávají jen ne zcela zřetelné náznaky, nápovědi oblastí určité sémantiky: teprve celkový kontext postavy dává těmto náznakům zřetelnější platnost [...].

(Hausenblas 1976, s. 4)

Dvořáková (2013, s. 4–7) vyjmenovává 7 faktorů, které výběr vlastních jmen ovlivňují. Je to *literární druh díla, žánr, kulturní tradice, dobová poetika, autorská poetika, formálně jazykové aspekty a obsahově sémantické aspekty*.

Co se týče literárního druhu, jména se budou chovat jinak v básni, jinak v dramatu a jinak v próze. Kromě literární formy má svá specifika i každý žánr (Dvořáková, 2013, s. 8). Například v detektivce budou použita jiná jména nežli třeba v satíře či

historickém románu. V případě kulturní tradice jsou jména spojena s představenou asociační funkcí, a tedy se známými postavami. Dobovou politikou Dvořáková (tamtéž, s. 8) myslí „[...] souhrn uměleckých zásad převažujících v době vzniku literárního díla“. Jde tedy o to, jakým způsobem bylo dílo ovlivněno na základě uměleckého směru či proudu do kterého spadá. Autorská poetika je v podstatě autorův styl, který bude mít svá specifika jako například kreativnost jmen, tendence k tvorbě autorských jmen či ke slovním hříčkám na základě vlastních jmen postav. Jako formálně jazykové aspekty Dvořáková řadí hláskový sklad jména, původ jména nebo stylistickou příznakovost. Posledním uvedeným faktorem je obsahově sémantický aspekt, který spočívá ve vazbě jména na určitou dobu, území, sociální vrstvu či další asociacích a konotacích s ním spojených.

3. Série Skulduggery Pleasant

V této kapitole je představena zkoumaná knižní série, dále jsou popsána specifika fantasy literatury coby žánru a literatury pro děti a mládež.

3.1. O díle

Knižní série s názvem *Skulduggery Pleasant* je k březnu 2023 patnácti dílnou sérií. První kniha byla vydána v roce 2007 a série byla ukončena patnáctým dílem vydaným v roce 2022. Série má také jeden příběh, který vyšel v roce 2023 a je příběhem předcházejícím celé sérii. Dále má série i několik vedlejších příběhů. Série se řadí do žánru fantasy literatury a její první tři díly jsou určeny čtenářům od 9 let. Kvůli postupnému dospívání hlavní hrdinky a progresivně temnějšímu ději knih je od pátého dílu vhodný věk čtenáře zvýšen z 9 na 11 let. Jedná se tedy o sérii pro děti a mládež, od pátého dílu spíše už jen pro mládež.

Knihy nás provází životem Štěpánky, která ve 12 letech, po smrti svého strýce, objeví svět kouzel a sním i plno dobrodružství. Štěpánka se stane pomocníkem detektiva Smrtislava Hezouna a společně bojují proti nadpřirozeným hrozbám, včetně zlých kouzelníků, magických stvoření a starověkých bohů. Knihy jsou specifické svými neobvyklými jmény, které si postavy samy vytvoří v momentě, kdy se stávají součástí světa kouzel. Jména mají často spojitost s jejich osobností, či životem, proto je převod významu často stěžejní a jejich překlad je tak zajímavým námětem pro analýzu. Děj se odehrává na velkém množství míst, část je v reálném světě (Irsko, USA) a část je vymyšlený fantasy svět.

Autorem knih je Derek Landy, irský spisovatel, který se ze začátku kariéry věnoval filmové scenáristice. Nejznámější je ovšem právě jeho patnácti dílní série knih *Skulduggery Pleasant*, která dle oficiálních stránek série skulduggerypleasant.co.uk vyhrála i několik cen jako například *Red House Children's Book Award* nebo *Irish Book Award for Children's Book of the Year*. Překladatelkou všech tří českých dílů je Viola Lyčková. Dle webových stránek

navolnoze.cz překladatelka překládá z angličtiny, němčiny a severských jazyků, zároveň má zkušenosti s redigováním textů a přeložila přes 200 titulů.

3.2. Žánr fantasy

O fantasy literatuře píše Tereza Dědinová ve své knize *Po divné krajině*. Kniha popisuje charakteristiky fantastické literatury a možnosti jejího dělení. Dědinová (2015, s. 95) uvádí, že fantastická literatura se tradičně dělí na tři kategorie a to fantasy, sci-fi a horor. Dle Dědinové (2015, s. 56) fantastická literatura „(p)ro své různorodé potřeby pozměňuje historické události i přírodní zákony, objevuje prostory a časy čtenářům neznámé a zpochybňuje hranice reality a fantazie“. Dědinová tímto odděluje fantastickou literaturu oproti té nefantastické, která těmito prvky nedisponuje. Dědinová ve svém díle vytváří vlastní definici fantastické literatury, která zní následovně: „Za fantastická budu tedy považovat taková beletristická či dramatická díla, v nichž fantastický prvek – propojen sítí rodových podobností s alespoň jedním dalším dílem pokládaným za fantastické – zaujímá význačnou roli ve struktuře fikčního světa, neobjevuje se pouze ojediněle nesa zcela specifickou funkci“ (Dědinová 2015, s. 59). Jako fantastický prvek Dědinová na stejné straně uvádí „odlišnost od konsenzuální reality [...]; fyzickou nemožnost v případě postav a objektů, zásadní změnu v případě přírodních zákonů a pravidel fikčního světa [...]“.

Neff (1995, s. 29) k tomuto tématu uvádí, že například v anglicky mluvících zemích je pojem fantasy často používán jako synonymum fantastické literatury. Tato práce pracuje s dělením představeným na začátku této kapitoly, tedy že fantastická literatura je pojmem nadřazeným pojmům fantasy, sci-fi a horor, které spadají pod ni. A s definicí Dědinové, která vymezuje fantastickou literaturu.

Dědinová dále mluví o rozdíle mezi fantasy a sci-fi literaturou. Tento rozdíl je „vysvětlitelnost fantastického prvku“ (Dědinová 2015, s. 95). V praxi to znamená, že literatura fantasy i sci-fi mohou obsahovat fantastické prvky, ale ve sci-fi literatuře musí být vždy vysvětlené, na jakém principu fungují, co umožňuje jejich existenci. Dědinová na stejném místě uvádí příklad, kde ve fantasy světě může

existovat několik sluncí, která mohou mít různé barvy a není třeba zde domýšlet důvod pro jejich zbarvení, či jaký vliv by větší počet sluncí mělo na planetu, kdežto ve sci-fi musí být tyto okolnosti domyšleny a vysvětleny. Co se týče hororu, Neff (1995, s. 30) uvádí, že rozdíl mezi fantasy a sci-fi je obsahového rázu, kdežto horor se od těchto dvou kategorií odlišuje esteticky. Znamená to tedy, že horor je definován svou snahou vyvolávat strach, či pocity hrůzy, více než obsahem.

Dědinová (2015, s. 84) uvádí, že počátky fantastické literatury bychom mohli datovat zpět k počátkům literatury samotné a to k *Eposu o Gilgamešovi*. Je zde ovšem nutné si uvědomit, že tehdejší kultury považovali dnešní nadpřirozeno za normální součást reality. To, co my dnes vnímáme jakožto fantastickou literaturu, byla pro středověké autory vlastně literatura realistická. Jak Dědinová (tamtéž, s. 84), existence fantastických prvky nebyla ve středověku zpochybňována, nacházela se v dílech známých a uznávaných autorů. Ke změně vnímání této reality dochází až v době osvícenství. Osvícenství bylo jakousi reakcí a opozicí proti smýšlení období baroka. Barokní smýšlení bylo založeno na víře v Boha (křesťanského) a víru v nadpřirozeno, osvícenství bylo opakem – tedy se zaměřovalo na racionalismus, vědu a pokrok a distancovalo se tím od nadpřirozena. Dědinová tedy uvádí, že je potřebné fantastickou literaturu, která vznikala před vymezením fantastična a realismu rozdělovat – Dědinová je dělí na tzv. *předrealistickou a moderní fantastickou literaturu*.

Co se týká žánru fantasy, tak ten se stal populární hlavně díky J. R. R. Tolkienovi a jeho dílu *Pán prstenů*. Dědinová (2015, s. 86) ovšem uvádí, že „(ú)spěch trilogie *Pán prstenů* se zasloužil o prudký vzestup popularity fantasy a vynesl Tolkienovi označení zakladatele její moderní podoby, to však není přesné“. Jeden z prvních autorů fantasy literatury a předchůdce Tolkiena je dle Dědinové George MacDonald napsal například díla *Phantastes: A Fairie Romance for Men and Women* (1858) nebo *The Princess and the Goblin* (1872). MacDonald byl také učitelem Lewise Carrola a jeho dcera je údajně také inspirací pro Carrolovu postavu Alenky v příběhu *Alenka v říši divů* (Dědinová 2015, s. 86).

V České republice se dle Adamoviče (1995, s. 12–13) fantastická literatura začíná rozvíjet až koncem devatenáctého století. Co se týče přímo žánru fantasy, ten se dle článku Antonína K. K. Kudláče začíná v českých dílech objevovat začátkem 90. let 20. století. Jako první díla, která již byla poměrně „čistou“ fantasy byl román *Gooka a dračí lidé* (1991) a jeho druhý díl *Gooka a Yorimar* (1993), sepsané Ondřejem Neffem, Evou Hauserovou a Vlado Ríšou. Dalším autorem, který jistě stojí za zmínění je Veronika Válková (pseudonym Adam Anderes), která s románovým cyklem *Wetemaa* stála na počátku epické fantasy u nás. Tento cyklus pokračuje dodnes (Kudláč 2018).

Kudláč dále ve svém článku, který byl vydán v roce 2018 uvádí, že mezi nejčastější typ fantasy, kterou čeští spisovatelé píší, patří historická fantasy a novým trendem bylo rozšíření *steampunku*. Čeští spisovatelé fantasy ovšem produkují nejrůznější žánry fantasy od té epické přes městkou po humoristickou (Kudláč 2018). V oblasti vydávání překladů české fantasy v zahraničí dle Kudláče záleží hlavně na konexích a v anglofonních zemích se většinově vydávají spíše krátké prózy (Kudláč 2018).

3.3. Literatura pro děti mládež

Literatura pro děti a mládež byla po velmi dlouhou dobu neexistujícím žánrem. Většina literatury, která byla dětem a mládeži předkládána, nebyla určena přímo jim, ale přejímali ji od dospělých (Holejšovská-Genčiová 1984, s. 18). Děti a dospívající ale smýšlejí jinak než dospělí, je proto potřeba jejich vývoj podpořit odpovídajícími materiály, které se budou lišit od těch pro dospělé. Tuto myšlenku mezi prvními začal šířit právě Jan Amos Komenský, který následně vydal učebnici *Orbis Pictus*. Tato učebnice byla jedinečná právě v tom, že respektovala jiné potřeby a schopnost porozumění dětí a dospívajících a zasnazila se tomu přizpůsobit. Na Komenského začali navazovat další autoři a koncem 17. století se tak začíná rozšiřovat myšlenka, že dětská mysl je velmi rozdílná od té dospělé a pro její ideální vývoj je třeba jí dodávat podněty, které jsou vhodné. Dle Holejšovské-Genčiové (1984, s. 16) Až do 18. století byly pro děti vydávána hlavně literatura didaktická a mravoučná. Na začátku 19. století se pomalu začíná

objevovat i umělecká literatura pro děti a dospívající a začíná tedy vznikat to, co my dnes nazýváme “literatura pro děti a mládež“.

U této literatury a jejího překladu je proto nutné vzít v potaz hned několik aspektů. Jak uvádí Aguilera (2008, s. 5), autoři literatury pro děti a mládež velmi promyšleně určují „námět, styl, syntax, délku vět, lexikální komplexnost, typografii, ilustrace, mluvenost a další“ v díle, které píší. Tyto aspekty je třeba brát v potaz při překladu.

V případě překladu vlastních jmen v dětské literatuře Aguilera (2008, s. 5) uvádí, že jeden z hlavních konceptů a téma pro diskuzi je domestikace a zcizování. Dle Aguilery se názory teoretiků na to, která ze strategií by se u této literatury měla použít, liší. Například uvádí, že Oittinen (1993), Puurtinen (1995) a Pascua (1998) nejsou zastánci odcizovacího přístupu v dětské literatuře. Naopak Klingberg (1986) a Shavit (1986) odcizování upřednostňují a domestikaci považují za proces, který je cílovému čtenáři spíše na škodu (Cámara-Aguilera 2008, s. 5).

Vilikovský a Charous (2002, s. 142) uvádí, že překlad by měl užívat výrazů, které nejsou v rozporu s místem a vznikem díla. To znamená, že pokud se překládá dílo z tradičně francouzského prostředí do češtiny, překládaná jména by neměla být nahrazena českými, ale měla by zde být zachována ta francouzská. Vilikovský a Charous ovšem uvádí (tamtéž, s. 142), že při překladu významových jmen je žádoucí, aby jejich význam byl přeložen, jelikož jejich „[...] průhlednost je součástí autorského záměru“. Proto nejtěžší situace pro překladatele nastává tam, kde se v originále vyskytují jak jména významová, tak jména neutrální. To je přesně případ díla, které je v rámci této práce zkoumáno. Tato situace je náročná na řešení proto, že zde dochází ke dilematu, zdali jména zachovat, a ztratit tak významovou část skupiny jmen, nebo významová jména přeložit, ovšem zde by došlo ke konfliktu, kde by se neutrální kulturně specifická jména se jmény přeloženými bila. Dle Vilikovského a Charouse (2002, s. 142) si řešení žádá „[...] velkou míru vynalézavosti a překladatel se zpravidla dává vést spíš všeobecným typem textu a vlastním odhadem pro to, co bude čtenář považovat za přijatelné“.

Dalším důležitým aspektem, který je při překladu potřeba zvážit, je věk cílového čtenáře. Pro překladatele je stěžejní nerozlišovat pouze mezi literaturou pro dospělé a tou pro děti a dospívající, ale rozlišovat i mezi věkovými kategoriemi u literatury pro děti a dospívající. Aguilera (2008, s. 5) uvádí, že děti a dospívající mají v různých fázích vývoje různě rozvinuté kognitivní schopnosti a vyděluje děti do tří skupin. První skupinou jsou děti do 6 let, které neumí číst. Druhou skupinou jsou děti, které umí číst i psát a poslední kategorií jsou dospívající a mladiství. Tyto kategorie budou totiž vyžadovat výrazně rozdílnou literaturu. Aguilera na stejném místě uvádí, že obecně řečeno, čím mladší bude příjemce textu, tím méně zde budou akceptovatelné cizí prvky, právě kvůli nižší schopnosti porozumění. Obecně řečeno, překladatel by měl zjistit, jakou má text oslovit cílovou skupinu a podle toho se při překladu řídit.

Zároveň by měl ale překladatel přihlédnout k současné míře globalizace a průniku jistých jazyků, obzvláště angličtiny, do světa dětí a mládeže. V dnešní době mají již velmi malé děti přístup k internetu a videím či hrám, které nejsou v jejich rodném jazyce. Dle Aguilery (2008, s. 4) je například v Evropě či Latinské Americe poměrně běžné, že se děti dívají na filmy v originálním znění s titulky, což má za důsledek to, že míra přijatelnosti cizích prvků se během let neustále zvyšuje.

4. Metodologie

V praktické části této práce je analyzován paralelní korpus 127 anglických antroponym a jejich českých protějšků. Antroponyma byla vypsána z prvních tří dílů knižní série s názvem *Skulduggery Pleasant* od irského autora Dereka Landyho. Jejich české protějšky vytvořila překladatelka Viola Lyčková, nyní Viola Somogyi. Tři díly série v originále v součtu čítají 1 152 stran a v překladu 786 stran. Celá původní série se skládá z celkem patnácti dílů, v rámci této práce jsou ovšem analyzována vlastní jména pouze z prvních tří dílů, a to proto, že překlad následujících dílů do češtiny prozatím nebyl vydán.

Překlad třetího dílu série byl vydán v roce 2010. V originále vyšel patnáctý, tedy poslední, díl série v roce 2022. Můžeme tedy spekulovat o tom, že pokud by se někdo ujal budoucích překladů, kvůli delšímu časovému rozpětí to možná již nebude stejná překladatelka. V takovém případě by si nový*á překladatel*ka v ideálním případě vypracoval*a analýzu již přeložených dílů, aby bylo možno zajistit konzistentnost nejen u jmen, ale i strategií při překladu. V tomto kontextu tedy tuto práci lze považovat také za předpřekladovou analýzu.

Při přípravě práce byla antroponyma z anglického originálu nejdříve vypsána z tištěných knih a poté zkontrolována za použití seznamu jmen postav, který se nachází na fanouškovské stránce *Skulpedia* (2023). České protějšky byly poté dohledány rovněž v tištěných knihách. Vzhledem k povaze získávání dat a množství zkoumaného materiálu seznam antroponym v této práci nemusí být úplný.

Po vytvoření paralelního korpusu vlastních jmen byl na základě typologie Fernandese (2006) vytvořen seznam sedmi překladatelských metod, které byly poté u převodu antroponym určovány. Vybraný soubor metod neřadí gramatické změny mezi samostatnou překladatelskou metodu. Změny slovního druhu, rodu, nebo například restrukturalizace jsou brány jako svébytná součást jiných překladatelských metod. Tyto změny jsou popsány a je na ně upozorněno u příkladů, kde k nim dochází, vybrané metody se ovšem zaměřují primárně na

převod významové a zvukové složky. Proto oproti původní typologii Fernandese nebyla určována metoda modulace. Nebyla určována ani metoda adice, jelikož je zahrnuta v překladatelských metodách napodobení a substituce, které byly přednější. Není zde určována ani omise, protože se nevyskytuje. Kromě toho bylo cíleně zanedbáno přechylování – nepovažuje se za projev domestikační strategie, jelikož by to zkreslilo soubor ostatních překladatelských postupů, které byly u přechýleného jména použity. Definice metod byly upřesněny pro potřeby této práce. Určované metody jsou následující:

Metody založené na fonologickém napodobení:

1. **Transkripce** – jméno bylo přepsáno se snahou napodobit jeho fonologické znění z výchozího jazyka do jazyka cílového textu. Jméno v cílovém jazyce ale neexistuje.
2. **Fonologické nahrazení** – jméno bylo nahrazeno podobně znějícím českým jménem, které ovšem není jeho exonymum.

Metody založené na přenesení vyskytující se sémantické informace:

3. **Doslovný překlad** – překlad významové složky.
4. **Napodobení** – překládané jméno je nahrazeno jménem, které se snaží o napodobení účinku, který mělo jméno ve výchozím textu. Oproti doslovnému překladu je zde odklon, přidání či změna významu.

Nahrazení jména:

5. **Substituce** – použití jména, které není odvozeno od původního jména. Často je odvozeno od povahových rysů postavy.
6. **Konvenčnost** – jméno bylo přeloženo konvenčně používaným jménem neboli exonymem.

A poslední kategorie je:

7. **Reprodukce** – jméno bylo použito v cílovém textu beze změny. Přechylování příjmení není bráno v potaz. To znamená, že i přechýlená příjmení mohou být převedena reprodukcí, nedošlo-li k jiným změnám.

Vlastní jména byla analyzována za účelem (1) určení nejčastějších užitých metod překladu, (2) odhadnutí možných důvodů, proč nejčastější metody byly využity tak často a (3) zkoumání strategie překladatelky.

Strategie překladatelky je určena následovně: Na základě vypracované analýzy jsou určované překladatelské metody rozděleny na domestikační a exotizační. Za exotizační metody se považují ty, které dle analýzy vedly k užití cizího jména v překladu, zatímco ze domestikační metody se považují ty, které vedly k užití českého nebo domácího jména. Domácím jménem tato práce rozumí jméno, které sice v češtině neexistuje, ale skládá se z českých prvků – tedy českých lexémů, nebo českého lexému a českého afixu. Na základě těchto výsledků je určena překladatelská strategie.

5. Analýza překladu vlastních jmen v díle

Hlavní částí této kapitoly je samotná analýza zkoumaného vzorku. Ke každé popsané metodě jsou uvedeny příklady a k nim relevantní kontext, který slouží k lepšímu pochopení zasazení postav do děje a k argumentaci popsaných překladatelských metod.

5.1. Napodobení

Do kategorie napodobení byly zařazeny překlady jmen, která v angličtině neexistují jako jména ani jako slova, ale bylo možné u nich odvodit jejich zamýšlený význam a jejich překlad byl prokazatelně založen právě na přenesení tohoto významu. Dále do této kategorie byla zařazena také vlastní jména, která byla přeložena poměrně volně, ale stále je zde patrná snaha o zachování významu původního jména.

5.1.1. Křestní jména

K napodobení dochází při překladu křestního jména *Mevolent* – *Zlomysl*. Anglické jméno je patrně odvozeno od přídavného jména *malevolent*, které znamená zlovolný, či zlomyslný. Český překlad je zde přímým protějškem tohoto přídavného jména. Jelikož ale jméno *Mevolent* v anglickém jazyce neexistuje, postup při vytvoření překladu není zařazen do metody doslovného překladu. Naopak, kvůli této skutečnosti bylo jméno zařazeno právě do kategorie napodobení.

Dalším příkladem napodobení je překlad jména *Nefarian* – *Krutopán*. Jméno *Nefarian* nejspíše vychází z přídavného jména *nefarious*, což znamená být podlý nebo nekalý. U českého překladu *Krutopán* je vidět mírný odklon od významu, jelikož *Krutopán* je o dost specifitější výrazem než *nefarious*. Zároveň informace o krutosti nemusí být nutně ve výrazu *nefarious* zahrnuta. Můžeme předpokládat, že překladatelka jméno vytvořila na základě osobnosti této postavy,

kteřá byla krutá, podlá a zlá. Obě pojmenování, *Nefarian* stejně jako *Krutopán*, byť lišící se v konkrétnosti, odpovídají osobnosti této postavy.

Dalším příkladem křestního jména, které bylo také vytvořeno z přídavného je jméno *Lord Vile – Lord Zloduch*. *Vile* může znamenat něco odporného, hnusného či zlého a v knize je přídavné jméno bez úprav používáno jako křestní jméno. Stejně jako u předchozího příkladu, překlad *Zloduch* je specifitčtější nežli *Vile*, opět ale poměrně dobře tuto postavu vystihuje.

Dalším příkladem napodobení je také překlad jména *Mr. Bliss*, které bylo přeloženo jako *Pan Štístko*. *Bliss* znamená v angličtině radost, či štěstí (ve smyslu *happiness*), či blaho. Důvod, proč byla postava pojmenována zrovna takto, není jasný, jelikož štěstím neoplývala, ani jej nerozdávala. U volby cílové varianty, *Štístko*, lze významově pozorovat odklon od originálu. Jméno *Štístko* má oproti výchozímu příjemní *Bliss* jiné konotace. V originále je odkazováno pouze na blaho, či radost. Štístko v češtině může znamenat dvě věci – štěstí ve smyslu být šťastný, mít radost, jako je tomu i v originále, nebo může mít i druhý význam, a to ve smyslu anglického *be lucky* – mít štěstí, kliku. Na několika příkladech je patrné, že autor díla má zálibu v protikladech a postava *Mr. Bliss* není výjimkou. U této postavy proto můžeme spekulovat o tom, že překladatelka použila slovo s více významy záměrně, aby mohl být zachován nejen původní význam slova *Bliss*, ale i kontrast mezi postavou a jeho sestrou. *Mr. Bliss* a jeho sestra *China Sorrows*, respektive jejich jména, v díle představují protiklady *Bliss – Sorrows*, *blaho – zármutek*. V překladu do češtiny byl zachován tento protiklad následovně: *Čína Smolná* a *Pan Štístko*, tedy protiklady smůla – štěstí. V důsledku adaptace významu za účelem zachování kontrastu jmen sourozenců bylo jméno zařazeno do kategorie napodobení, a ne pouze doslovného překladu.

Příkladem napodobení je i překlad jména *Kenspeckle – Kropenáč*. O tom, jaký význam mělo jméno dle autora evokovat, by se dalo spekulovat. Na jednu stranu je možné, že jméno *Kenspeckle* je složeninou *ken*, které nemá žádný dohledatelný význam, kromě jména Ken, a *speckle*, které v sobě nese slovo *speck*, což znamená skvrna. Překlad samotný nejspíše vycházel právě z této úvahy a byl založen na

významu slova *speck* – *skvrna*. Odtud pravděpodobně vznikl již zmíněný překlad *Kropenáč*. Slovo *Kropenáč* může vycházet z přídavného jména *kropenatý*, což znamená také skvrnitý. Na druhou stranu dle slovníku *Merriam-Webster* (2023) je *kenspeckle* samostatným výrazem skotského původu, který znamená být nápadný či rozpoznatelný (*conspicuous*), a autorem zamýšlený význam mohl být právě tento. Ovšem ani jeden z významů příjmení nemá prokazatelně spojitost s osobností či vzhledem postavy. Proto pokud pro překladatelku nebylo možné zachovat oba významy, měla poměrně volnou ruku ve výběru, který z dvou možných významů se rozhodne zachovat.

Za metodu nahrazení lze považovat také překlad jména *Sagacious*, které bylo přeloženo jako *Mudra*. *Sagacious* je původně přídavné jméno, které je v díle používáno jako křestní jméno a které dle elektronického slovníku *Lingea* (2023) znamená být moudrý. Co se týče českého překladu *Mudra*, slovo vychází ze slova *mudrlant*, které dle *Etymologického slovníku jazyka českého* (Machek 1997, s. 376) může vycházet ze slova moudrý. Tento význam má přímou spojitost se slovem *sagacious*. Ovšem slovo *mudra* je často používáno spíše ironicky a má spojitost s rozumováním (Filipec 1994, s. 190). Výraz tedy může označovat člověka, kterého bychom jinak nazvali také rozumbradou. Zde již lze vnímat značně negativní konotace, které se v originále nevyskytují.

Posledním příkladem, který je v této kategorii uveden, je překlad *Bollohollow* – *Bulahulahup*. Původní jméno je neexistujícím slovem, které si autor pravděpodobně sám vymyslel. Můžeme vidět, že se ve jméně poměrně často opakuje souhláska „l“ a samohláska „o“. Slovo také vykazuje známky zvukomalebnosti, po fonetické stránce se dvojslabičné části *bollo-* a *-hollow* rýmují. Do jména je začleněné slovo *hollow*, které odkazuje na něco prázdného. Zda má toto slovo nějakou spojitost s postavou, které jméno patří, nelze určit. Překladatelka namísto transkripce, která se zde nabízela jako jedno z řešení, zvolila stejný postup jako autor knihy, a jméno sama vytvořila. Česká verze jména napodobuje originál v tom, že se zde opakuje stejná souhláska jako v originále, tedy „l“. Samohláska „o“, která je v původním jméně zastoupena čtyřikrát, je v překladu ve všech případech nahrazena. Nahrazena byla buďto samohláskou „u“

anebo samohláskou „a“. Podobně jako v originále i v překladu je vzniklé slovo zvukomalebné, ovšem v překladu je ke jménu navíc ještě přidána třetí slabika. Překlad nebyl zařazen do metody transkripce, jelikož jsou zde mezi zněním originálu a překladu patrné již poměrně velké rozdíly. V tomto případě je pravděpodobnější, že překladatelka chtěla napodobit účinek původního jména, a tak na základě originálu vytvořila jméno vlastní.

5.1.2. Příjmení

Jedním z příkladů převodu příjmení napodobením je příjmení *Serpine*. Slovo *Serpine* v anglickém jazyce neexistuje. Vytvořené jméno je zřejmě odvozeno od přídavného jména *serpentine*, což znamená hadovitý. Tohoto významového propojení využívá také český překlad příjmení – *Hadovec*. Tento příklad nebyl zařazen do metody převodu doslovného překladu, protože původní příjmení je neexistujícím slovem, které tedy ani nemůže v cílovém jazyce mít přímý protějšek.

U příjmení *Guild* byl zvolen překlad *Cechmistr*. Zde se sice jedná o převod sémantické informace, překladatelka se ovšem snaží o autentičtější zasazení do češtiny, a překlad tím nabývá nových konotací. V originále je pouze slovo *guild*, což znamená cech či nějaké společenství nebo spolek. Naproti tomu, český výraz *cechmistr* může kromě toho vyvolávat i dojem, že postava zastává vedoucí pozici (cechu), či alespoň má vlohy k vedení, což mimo jiné také odpovídá i realitě v knihách. Je možné, že překladatelka zvolila personifikaci významu původního jména, protože na rozdíl od angličtiny se v češtině názvy neživých předmětů lidem tak často nepřisuzují.

Dalším příkladem napodobení je překlad příjmení *Light* – *Světloňoš*. V angličtině slovo *light* může být podstatné jméno, které znamená světlo, nebo přídavné jméno, které znamená světlý nebo lehký. Autor knih přídavná jména používal při tvorbě jmen poměrně často, je tedy možné, že příjmení vychází z přídavného jména i v tomto případě. Překladatelka zvolila pro českou verzi výraz *Světloňoš*. V češtině slovo *světloňoš* nemá tolik významových variant jako slovo *light*.

Světloňoš znamená pouze *nositel světla*, což s sebou nese hlavně pozitivní konotace. Naproti tomu v originále nelze konotace příjmení hodnotit, protože není jasné, z jakého slova je odvozeno. Můžeme spekulovat o tom, že slovo *light* by mohlo odkazovat na světlou pokožku postavy či její nízkou váhu a zde by konotace byly spíše neutrální. O této postavě ovšem není v knize mnoho informací, proto zde nelze vyvozovat ve věci spojitosti významu příjmení a vzhledu žádné závěry.

Posledním uvedeným příkladem je překlad příjmení *Deadfall* jako *Smrťák*. Dle slovníku *Merriam-Webster (2023)* znamená v angličtině slovo *deadfall* například past, ve které na zvíře dopadne těžké těleso a usmrtí ho¹, nebo také může znamenat zmrš popadaných stromů². Překlad *Smrťák* zachovává konotaci se smrtí, v češtině má ovšem trochu jiný význam, a to například smrtelný úraz nebo je také výrazem pro smrtku. Tak či tak můžeme vidět, že hlavní význam smrti byl zachován a některé konotace byly ztraceny, zatímco jiné byly přidány.

5.1.3. Skupinová jména

Překlad *The Ancients – Prapředci* je také zařazen do metody překladu napodobením. Výraz *The Ancients* označuje lidi, kteří žili před dávnou dobou, dle slovníku *Lingea* doslova „starověké národy“, popřípadě osoby, které žily specificky v období antiky. Český překlad *Prapředci* dodává jménu nový význam. Ze jména *The Ancients* totiž nezbytně nevyplývá informace, že se jedná o prapředky konkrétních osob a není zde tedy zjevná žádná spojitost s postavami v díle. V knize je jméno ovšem používáno jako označení pro první lidi, kteří používali magii a byli tedy prapředky všech kouzelníků. Překlad proto nejspíše vychází z této logiky a explicitně vyjadřuje informaci, která z původního jména *The Ancients* nevyplývá. Tedy že *The Ancients* (pradávní lidé) byli prapředky kouzelníků, a tedy většiny postav knihy.

---

¹ „a trap so constructed that a weight (such as a heavy log) falls on an animal and kills or disables it (.)”

² „a tangled mass of fallen trees and branches (.)”

5.2. Doslovný překlad

Doslovný překlad se zakládá na přímém převedení obsahu ze zdrojového jazyka do jazyka cílového. Jeho podstatou je najít přímého protějšku. V případě vzorku zkoumaného v této práci do této kategorie byla zařazena ta jména, u kterých při převodu byly využívány slovníkové protějšky a nedošlo tedy k významovým posunům.

5.2.1. Křestní jména

Jedním z příkladů této metody převodu u křestních jmen je překlad jména *Ghastly* – *Ohava*. Původní křestní jméno je přímou kopií přídavného jména *ghastly*, což dle slovníku *Lingea* znamená strašný, příšerný nebo děsný. V překladu výraz *Ohava* zachovává zdrojovou významovou složku a nedochází k posunu. V tomto případě je zachování významové složky jména důležité, jelikož postava je známá právě pro svůj hrůzný vzhled.

Dalšími příklady doslovného překladu křestního jména jsou například *Razor* – *Břitva*, *Phoenix* – *Fénix* nebo *Civet* – *Cibetka* (cibetka je živočich). Zde se jedná o přímé slovníkové protějšky. U překladu *Civet* – *Cibetka* je české podstatné jméno ženského rodu, postava je ovšem muž a jméno je tak přiřazen jiný rod.

5.2.1. Příjmení

Příkladem doslovného překladu příjmení je *Bespoke* – *Zakázka*. Příjmení ze zdrojového textu vychází z přídavného jména *bespoke*, které dle slovníku *Lingea* znamená být vyroben na zakázku. V překladu jméno *Zakázka* neztrácí z výchozího významu nic. Zde bylo zachování významu originálního jména důležité, jelikož postava je známá právě výrobou oblečení na zakázku.

Dalším z příkladů této metody je příjmení *Grouse*, které bylo přeloženo jako *Reptal*. Dle slovníku *Macmillan Dictionary*, *grouse* znamená „stěžovat si, často

na nedůležité věci”³. Postava je známá pro své věčné reptání a konotace v originále i překladu jsou výběrem výrazu adekvátně zachovány.

Zajímavým příkladem doslovného překladu je převod příjmení *Kessel – Kotlík*. U tohoto příkladu si lze položit otázku, proč překladatelka nenechala příjmení v původním znění. Toto příjmení skutečně existuje, ne sice v češtině, ale v němčině, nejedná se tedy o jméno autorské. Jak uvádí slovník příjmení evropského původu *A Dictionary of Surnames* (Hanks 1989, s. 294), slovo *Kessel* znamená kotlík. Neumí-li tedy výchozí čtenář německy, význam tohoto jména mu může být ztracen. Do češtiny je příjmení převedeno doslovným překladem, tudíž již nepůsobí cize, jako v originálu, a spojitost s Německem je také ztracená. O postavě, která je nositelem tohoto příjmení, není známo mnoho informací, navíc poměrně rychle zemře, tudíž spojitost postavy s Německem ani s kotlíky nikde není ustanovena. Proto překladatelka nejspíše vyhodnotila, že zde není nutno spojitost s Německem zachovávat.

Podobným příkladem doslovného překladu je i převod příjmení *Peregrine – Poutník*. Dle slovníku příjmení *A Dictionary of Surnames* (Hanks 1989, s. 140) je příjmení *Peregrine* variací příjmení *Pilgrim*, kterým se označovali lidé, kteří vykonali pouť (*pilgrimage*) do Svaté země či na poutní místo. V angličtině existuje přídavné jméno *peregrine*, které dle slovníku *Merriam-Webster* (2023) označuje někoho s tendencí k putování, původem z latiny. Lze tedy říci, že příjmení je cizího původu, byť zde je význam snadněji odvoditelný pro výchozího čtenáře, ale v originále působí stále cize. V češtině je opět přeloženo a dochází zde ke ztrátě cizosti. Jedná se zde o stejný příklad jako s příjmením *Kessel*, kdy o postavě nemáme moc informací a nelze tedy vyvozovat závěry ohledně spojitosti mezi jejím příjmením a osobností.

---

³ „to complain, often about unimportant things“

5.2.1. Skupinová jména

Příkladem skupinového jména, které bylo převedeno metodou doslovného překladu, je *Elementals – Elementálové*. *Elementals* je v angličtině označení pro nadpřirozené bytosti, jak uvádí *Merriam-Webster (2023)*. V knize je jméno *Elementals* ovšem používáno v novém smyslu, a to konkrétně pro označení kouzelníků, kteří pro svá kouzla využívají elementy – živly, jméno je autorem tedy upraveno pro potřebu příběhu a dostává tak nový význam. V češtině je zvolen překlad *Elementálové*. Tento název v češtině existuje, jde o bytosti, které jsou popisovány v dílech zabývajících se ezoterikou a okultismem. Dle *Encyklopedie okultismu, mystiky a všech tajných nauk (Čapek 1940, s. 90)* jde o astrální bytosti, podle *Brány k opravdovému zasvěcení (Bardon 1998, s. 41)* jsou to bytosti utvořené „neustálou intenzivní myšlenkou“. Obecně řečeno, jde o nadpřirozené bytosti, původní význam i význam překladu tedy odkazuje na to samé a jde o slovníkový protějšek.

5.3. Substitute

Do kategorie substitute byly zařazeny příklady jmen, který mají významovou složku. Původní vlastní jména v takovýchto případech jsou nahrazována vlastními jmény v cílovém jazyce. Součástí analýzy je popis procesů, které při substituci proběhly.

5.3.1. Křestní jména

Příkladem překladu za pomoci substitute je překlad jména *Jet* v podobě *Temnota*. Toto jméno je v knize terčem vtipu. Je použito jako příklad, kdy si člověk vybere jméno, které po čase přestane odpovídat jeho charakteru a může se stát poněkud komickým. Jméno *Jet* (tryskáč) si vybrala žena, která po nějaké době přibrala na váze a příliš nepečovala o svůj vzhled. Jméno, které si zvolila, k ní po změně vzezření nesesedělo a působilo směšně. Proč byl zvolen zrovna překlad *Temnota* namísto například *Tryska*, není jisté. Lze zde ale pozorovat jistou ironii mezi jménem *Temnota*, které nejspíše mělo vyvolávat strach, a změnou, kterou žena prošla, tudíž je pravděpodobné, že překladatelka chtěla vytvořit ironii právě takto.

5.3.2. Příjmení

V rámci této práce byl mezi příklady substituce zařazen překlad příjmení *Slake* – *Sázka*. *Slake* se dle slovníku *Lingea* používá ve smyslu hašení vápna (*slake lime*), hašení žízně (*slake thirst*) a *Merriam-Webster* (2023) uvádí ještě například i ukojení zvědavosti (*slake curiosity*). Bohužel nebylo možné dohledat, proč autor v díle zvolil právě toto příjmení, jelikož o postavě není moc známo. Stejně tak ale při vypracovávání práce nebylo nalezeno spojení mezi příjmením *Slake* a jeho překladem *Sázka*, či možné spojitosti s postavou, které by nabádaly k tomuto překladu.

Obdobným příkladem je překlad příjmení *Low* – *Lvice*. *Low* je v angličtině přídavné jméno, které může odkazovat na něco nízkého, nedostačujícího nebo špatnou náladu. Má i dlouhou řadu dalších významů, ovšem žádný se nepřibližuje *Lvici*. Lze odhadovat, že překladatelka zvolila příjmení na základě charakteristiky postavy, která je v knihách prezentována jako poměrně prominentní a s *Lvici* bychom jistě našli spojitosti, například v její síle, houževnatosti a statečnosti. Bylo by možné zde také hledat spojitost s německým *Löwe*, což znamená lev a je zde jistá grafická podobnost *Löwe* – *low*.

Dalším příkladem substituce je překlad příjmení *Sanguine* – *Prud'as*. Zde dochází i k zajímavému odklonu od původního významu. *Sanguine* v angličtině znamená optimismus. Pokud bychom pátrali po kořenech tohoto příjmení, zjistíme, že se nachází v latině a znamená krev, jak uvádí *Merriam-Webster* (2023). Druhý význam, tedy krev, by postavu vystihoval daleko více, jedná se totiž o nájemného vraha, který toho s optimismem moc společného nemá. Překlad *Prud'as* překladatelka nejspíše zvolila kvůli chování postavy, které hlavním postavám hodně znepríjemňovalo život. Na druhou stranu lze odhadovat, že postava by si toto příjmení asi sama ne zvolila, jelikož chtěla působit profesionálně a nebezpečně a *Prud'as* tyto konotace nenaplnuje, kdežto *Sanguine* ve významu krve ano.

5.3.3. Skupinová jména

Příkladem substituce u skupinového jména je překlad *The Three Generals* – *Zlomyslní generálové*. Tento název označuje skupinu tří postav, které se v angličtině jmenují *Lord Vile*, *Nefarian Serpine* a *Baron Vengeous*. V anglickém originále jméno *The Three Generals* (tři generálové) odkazuje pouze na skutečnost, že se jedná o skupinu tří postav, které jsou generálové. V češtině překlad *Zlomyslní generálové* vypouští informaci o počtu generálů, ke kterým tento název odkazuje. Ponechává zde ale informaci, že se jedná o generály a přidává zde novou informaci a to, že se jedná o *zlomyslné* generály, z čehož jsou jasně vyvoditelné negativní konotace, které v originále nejsou. Osoby, na které odkazuje jméno *Zlomyslní generálové*, jsou generálové, kteří sloužili během války pod vedením postavy jménem *Mevolent* (*Zlomysl*). Překladatelka pravděpodobně použila tuto informaci jako inspiraci pro vytvoření názvu *Zlomyslní generálové* – generálové, kteří slouží pod velitelem *Zlomyslem*. Tito tři generálové byli navíc zosobněním zla, jak je vidět i z jejich jmen (*Lord Zloduch*, *Krutopán Hadovec*, *Baron Mstislav*). Skupinový název, který překladatelka zvolila, odpovídá charakteru postav, ale jak bylo řečeno, v původní verzi nebyly ze jména vyvoditelné negativní konotace přidáné přívlastkem *zlomyslný*, jedná se tedy o přidání informace.

5.4. Fonologické nahrazení

Do této kategorie byla zařazena vlastní jména, která byla nahrazena na základě fonologické podobnosti mezi jménem původním a jménem v jazyku cílovém. Součástí popisu jsou proběhnuté změny jmen a mimo jiné je zde uveden jejich původ, je-li relevantní.

5.4.1. Křestní jména

Příkladem užití metody fonologického nahrazení je překlad *Jaron* – *Jaromil*. Zde by se nabízelo zařazení do skupiny překladatelské metody konvenčnosti, mezi jmény *Jaron* a *Jaromil* ovšem nebyla nalezena jakýkoli spojitost, kromě té fonologické a grafické, nejedná se zde tedy o užití exonyma, a proto bylo jméno

zařazeno do kategorie fonologického nahrazení. Obdobným příkladem je překlad *Krav – Gustav* nebo *Emmett – Emanuel*. Zde také nebylo dle slovníků křestních jmen prokazatelně užito exonymum.

V knihách se vyskytuje například i jméno *Staven*. Toto jméno dohledatelně není variantou jmen *Stephen*, *Steven* ani *Steve*, proto byl překlad *Štěpán* opět zařazen do kategorie fonologického nahrazení, a nikoliv do metody konvenčnosti. Nebylo totiž možné dohledat, že by *Štěpán* byl konvenčně používaným překladem jména *Staven*, nebo že by mezi nimi existovalo jiné spojení.

5.4.2. Příjmení

Do kategorie fonologického nahrazení příjmení byl zahrnut překlad *Caprookie – Kaprkýl*. Výchozí příjmení není dohledatelně existujícím příjmením a jedná se tak nejspíše o příjmení autorské. Zároveň obsahuje slovo *rookie*, které označuje nováčka. Postava ale není v knihách vůbec prominentní a není o ní mnoho známo, proto nelze určit, zdali její příjmení má spojitost s její osobností či životem. Překladatelka nejspíše vyhodnotila, že není nutné převádět význam, jelikož se neodvívá ani od osobnosti ani života postavy. Překladatelka se tak patrně rozhodla, že se pokusí napodobit zvuk, který příjmení má. Pokud by ale překladatelka šla čistě po napodobení zvuku, příjmení by bylo převedeno metodou transkripce. Zde je ale vidět, že překladatelka kromě napodobení zvuku zároveň příjmení přetvořila tak, aby se skládalo ze dvou existujících českých slov – *kapr* a *kýl*. Překladatelka se nejspíše snažila jméno co nejvíce přiblížit potenciálnímu českému příjmení, takže se rozhodla že půjde stejnou cestou jako autor a namísto reprodukce, či překladu významové složky příjmení, vytvoří příjmení vlastní.

Metodu fonologického nahrazení lze pozorovat i u překladu příjmení *Castallan – Kastelán*. Užitá překladatelská metoda nebyla zařazena do kategorie doslovného překladu, protože *kastelán* by byl anglicky *castellan*. V tomto případě lze odhadovat, že překladatelka zvolila překlad na základě zvukové podobnosti. Opět, o postavě není mnoho známo a není prominentní, proto ohledně spojitostí nelze vyvozovat závěry.

5.5. Reprodukce

V této části jsou popsána vlastní jména, u nichž byla původní forma zachována i v cílovém textu. V rámci analýzy je objasněno, kterých vlastních jmen se tento postup ve zkoumaném vzorku týkal.

5.5.1. Křestní jména

U několika příkladů reprodukce křestních jmen se nabízí otázka, proč nebyla užitá exonyma. U jmen jako *Gregory* (Řehoř) nebo *Jack*, kde by dle *Průvodce našimi jmény* (Kopečný 1974, s. 111) mohlo být použito exonyma *Jakub* nebo *Jan*, se tato možnost přímo nabízí. Překladatelka se této metody překladu nebála užívat u jiných jmen v díle (*Stephanie – Štěpánka, Clement – Klement, Sofia – Sofie* a mnoha dalších).

Další jména, která byla zachována, jsou například běžná anglická jména jako *Gordon, Beryl, Gary, Seamus* nebo *Cameron*. Dále i méně obvyklá jména jako *Armiger, Stentor* či *Eachan*.

5.5.2. Příjmení

U reprodukce příjmení můžeme pozorovat, že ženská příjmení převedena touto metodou jsou přechylována: *Edgley – Edgleyová, Toil – Toilová*. V díle najdeme i příjmení, která mají sémantickou informaci. Tato informace ovšem místy není přeložena, i když v mnoha jiných případech byla. Zde lze spekulovat, že překladatelka překládala hlavně příjmení, jejichž význam měl očividnou spojitost s nositelem. Příkladem reprodukce významových příjmení jsou: *Toil* (dřina), *Fedgewick* (wick – knot), *Fop* (pošetilec, hlupák), *Price* (cena), *Crux* (podstata), *Remit* (pravomoc, poukázat). Dalším příkladem reprodukce příjmení je příjmení *Renn*, kde bylo zachováno i zdvojení, které se u křestních jmen vypouštělo.

5.6. Transkripce

U příkladů transkribovaných jmen je vždy nejdříve uveden anglický originál a poté v závorce český překlad. U transkripce docházelo k několika jevům, jsou jimi například:

1. **Změna „th“ na „t“** – zde docházelo k vypouštění pro angličtinu běžné hlásky „th“ (θ, ð), kterou čeština nemá a nahrazení českým „t“, jako například u jmen *Tanith* (*Tanita*), *Anathem* (*Anatemus*) a *Cothernus* (*Koturn*).
2. **Přidání koncovky „a“ u ženských jmen** – k ženským jménům byla velmi často přidávána koncovka „a“, která je pro ženská jména v češtině typická a umožňuje přirozené skloňování jmen, jako například u *Tanith* (*Tanita*), *Klarabelle* (*Klarabela*).
3. **Změny počátečních či koncových souhlásek** – u několika jmen docházelo ke změně počátečních či koncových souhlásek. U jména *Cothernus* je změna z „c“ na „k“, u *Sef* (*Zef*) se změnilo „s“ na „z“ a u jména *Ferninabop* (*Ferninabob*) bylo *bop* nahrazeno pro češtinu typičtějším *bob*.
4. **Odstranění sufixů** – u několika jmen došlo k odstranění sufixů, například u jména *Grotesquery* (*Grotesk*) byla odstraněna poslední část „query“ a u jediného zástupce transkribovaného příjmení *Ode* (*Od*) byl odstraněn sufix „e“. U následujících dvou příkladů dochází k zajímavé nepravidelnosti a zatímco u jména *Cothernus* (*Koturn*) byl sufix „us“ odstraněn, u jména *Anathem* (*Anatemus*) byl stejný sufix naopak přidán.
5. **Zdvojení** – u všech transkribovaných jmen došlo k odstranění zdvojení souhlásek, nejspíše proto, že zdvojené souhlásky jsou pro češtinu dosti netypické, příklady jsou: *Morwenna* (*Morwena*), *Klarabelle* (*Klarabela*) a *Melissa* (*Melisa*).

6. **Jiné** – u jména *Savian* (*Savián*) byla například přidána čárka nad samohláskou a, jméno *Vaurien* (*Varián*) bylo dle zamýšlené výslovnosti převedeno na počeštěnější verzi. U jména *Thurid* (*Thorild*) došlo hned k několika změnám, když bylo „u“ změněno na „o“ a před sufix „d“ bylo přidáno „l“.

5.7. Konvenčnost

Do kategorie konvenčnosti se řadí vlastní jména, která mají v cílovém jazyce zaužívaný konkrétní protějšek (exonymum). Může se jednat například o jména historických, mytologických, ale i pohádkových postav, ale také i o jména běžná.

5.7.1. Historické, mytologické a pohádkové postavy

Příkladem převodu za použití exonyma je například překlad jména *Rumplestilskin* – *Dupynoška*. *Rumplestilskin* je jménem pohádkové postavy z příběhu od bratří Grimmů. V Česku je postava známá jako *Rampelník*, *RumplCimprCampr* či právě *Dupynoška*. Dalším příkladem užití exonyma je překlad jména *Valkyrie* – *Valkýra*, zde se jedná o známé nadpřirozené bytosti severské mytologie. Dalším příkladem je překlad jména *Solomon* – *Šalomoun*, odkazující na biblického krále.

Další známou postavou, která se v překládaném díle objevuje, je *Cain*, přeložený do češtiny jako *Kain*. Jedná se o známou biblickou postavu z příběhu o *Kainovi a Ábelovi*. Hlavní postava překládaného díla si na základě biblického *Kaina* vytvoří příjmení *Cain*, které bylo do češtiny přeloženo jako *Kainová*, a které je také zařazeno do metody konvenčnosti.

Dalším příkladem zařazeným do kategorie konvenčnost je překlad jména *Zephyr* – *Zefyra*. V angličtině je *zephyr* název pro vánek a je odvozený od řeckého boha se jménem *Zephyrus*, boha západního větru. V češtině by se dalo použít výrazu *zefýr*, což stejně jako *zephyr* v angličtině dle *Internetové jazykové příručky* znamená mírný vítr nebo vánek. Výraz je zároveň odvozen od stejného řeckého boha, v češtině nazývaného *Zefyros*. Jeho počeštěné jméno se vyskytuje například v převyprávění *Homérovy Odyssei* od Jaroslava Huláka (1981) či v překladu

Atlasu starověkých mýtů (Lázňovská et al. 2002). Problémem je, že postava, která si vybrala jméno *Zephyr* je žena. V angličtině může být jméno *Zephyr* použito pro ženy i muže. V češtině je ale název *zefýr* mužského neživotného rodu, proto překladatelka musela najít jinou alternativu a zvolila jméno *Zefyra*. Zde by šlo uvažovat o zařazení jména do kategorie transkripce, jelikož překladatelka mohla jít čistě po napodobení zvuku a pouze upravit jméno *Zephyr* tak, aby znělo česky a vypadalo jako české ženské jméno. Jméno *Zefyra* je ale totožné s formou jména *Zefyros* ve 4. pádě. Na základě těchto spojitostí byl překlad zařazen do kategorie konvenčnosti.

5.7.1. Běžná jména

Příkladem užití exonyma při překladu vlastního jména je například *Stephanie – Štěpánka*, nebo dále i *Sofia – Sofie*, *Clement – Klement*, *Alexander – Alexandr*. Zajímavějším příkladem je překlad křestního jména *Rose*. *Rose* v angličtině znamená růže, jedná se ale zároveň i o poměrně často vyskytující se jméno, proto nejspíše překladatelka nepřekládala význam a zvolila české jméno *Rozálie*. Dle etymologického slovníku zabývajícího se anglickými jmény *A dictionary of first names* (Hanks 2003, s. 287) a českého *Průvodce našimi jmény* (Kopečný 1974, s. 118–119) je jméno *Rose* latinského původu, ze základu *rosa – růže*. Z tohoto základu vychází hned několik českých jmen, a to jak *Rozálie* tak třeba i *Růžena*. Překladatelka zde zvolila jméno, které se podobá spíše foneticky či původem nežli významově.

Podobným případem je překlad *Carol – Karla*, kde se překladatelce nabízely dvě české varianty a to *Karla* a *Karolína* (Kopečný 1974, s. 84). Dle již zmíněného slovníku křestních jmen *A dictionary of first names* (Hanks 2003, s. 55) je možné, že jméno *Carol* vzniklo jako zkrácenina jména *Caroline*. Dá se tedy předpokládat, že překladatelka viděla větší spřízněnost mezi *Carol* a *Karla*, a proto zvolila tento překlad.

5.8. Speciální případy

Mezi speciální případy byla zařazena ta jména, u kterých je nutno analyzovat křestní jméno i příjmení zároveň, či dvě křestní jména téže postavy, jelikož se navzájem ovlivňují.

5.8.1. Skulduggery Pleasant

Překlad křestního jména postavy *Skulduggery* – *Smrtislav* i příjmení *Pleasant* – *Hezoun* je zařazen do kategorie napodobení. Při překladu křestního jména i příjmení postavy dochází k posunu ve významu. Jméno *Skulduggery* vyvolává dojem, že by mohlo jít o autorské jméno, které se skládá ze slova *skull* a *duggery*, v němž *skull* znamená lebka, a ve slově *duggery* bychom mohli hledat spojitost se slovesem *dig*, tedy kopat. Jméno má na základě těchto spojitostí na první pohled souvislost se svým nositelem, kterým je chodící a mluvící kostlivec. Jedná se ovšem o vtip ze strany autora. Postava si toto jméno sama zvolila ještě když byla člověkem a to, že si vybrala jméno *Skulduggery* a následně se z ní stal kostlivec, je v knize pouze ironickou shodou náhod. Jméno navíc není autorovým výmyslem, ale jedná se o skutečně existující slovo, které dle internetového anglicko-českého slovníku *Lingea* může znamenat machinace či podvody. Jméno si postava vybrala pro jeho význam, jelikož se sama velmi často dopouštěla podvodů a jméno tak vystihovalo její povahu.

Překladatelka přeložila jméno *Skulduggery* jako *Smrtislav*. V přeloženém jméně můžeme vidět spojitost se smrtí. Jméno má také koncovku „lav“, která se často nachází u českých mužských jmen a jméno tak zní více česky. U jména lze také vidět spojitost se smrtíhlavem, což je můra, která je známá lebkou, která se jí vybarvuje na zádech. Význam lebky, který se nachází v originále, je tedy v překladu kreativně zachován a jméno zároveň dostává český nádech. Volba překladu umožňuje také zachování vtipu, na který v knize odkazuje jedna z postav. Postava se totiž Skulduggeryho ptá, jestli už se jako kostlivec narodil, nebo mu jeho rodiče takové jméno zvolili, protože dokázali předvídat budoucnost.

Bohužel v tomto případě už ale není zachováno žádné spojení s podvody a klamy, které si postava do jména úmyslně začlenila .

Příjmení *Pleasant* mohlo být zvoleno jako ironie, jelikož postava rozhodně nepatří mezi ty příjemnější, ať už se bavíme o jeho vystupování či vzhledu. Mezi jménem a příjmením postavy lze také vnímat určitý rozpor, který spočívá v tom, že si postava vybrala jméno, které odkazuje na její oblibu ve využívání triků a podvodů, tudíž na negativní vlastnost, ale příjmením jako by se snažila tyto negativní vlastnosti vykompenzovat. Postava je v díle v podstatě přesným odrazem svého jména a příjmení, protože se jedná o postavu, která koná jak zlé, tak i dobré činy, a nelze ji charakterizovat jako čistě dobrou či zlou.

Překladatelka u příjmení *Pleasant* zvolila překlad *Hezoun*. V původním díle je ironický kontrast mezi jménem a příjmením postavy *Skulduggery – Pleasant* (podvody – příjemný). V překladu jména v podobě *Smrtislav* a příjmení *Hezoun* lze ironii pozorovat jen částečně. Pokud bychom si jméno *Smrtislav* spojili se smrtí, která se nepovažuje za hezkou, či ještě lépe se smrtkami, které nebývají pohledné, potom by příjmení *Hezoun* bylo v rozporu s konotacemi jména křestního a byl by zde zachován kontrast. Kontrast mezi příjmením postavy a jejím vzhledem kostlivce, který je v originále přítomný, v překladu zůstává zachován.

5.8.1. China Sorrows

U překladu křestního jména a příjmení jedné z velmi prominentních postav díla *China Sorrows – Čína Smolná*, byly užity dvě překladatelské metody. Jméno bylo přeloženo metodou doslovného překladu a příjmení bylo přeloženo metodou napodobení.

Křestní jméno postavy bylo převedeno metodou doslovného překladu *China – Čína*. *China* v angličtině může odkazovat jak na zemi Čínu, tak na čínský porcelán, který je známý pro svou krásu, křehkost a bílou barvu. Postava v knize je také známá pro svou krásu, bílou pleť a exotický vzhled, tudíž zde můžeme

vidět souvislost s čínským porcelánem. V češtině se přímo nabízí užití výrazu pro čínský porcelán, kterým je čína.

Příjmení postavy a jeho překlad je *Sorrows – Smolná*. *Sorrow* znamená v angličtině zármutek či žal. Postava často ostatním způsobovala utrpení a zármutek, což by mohl být také důvod, pro volbu tohoto příjmení. Tuto teorii by také podporovalo již zmíněné křestní jméno, které si postava zvolila – *China*. Celé jméno postavy je *China Sorrows*, shodou náhod existuje název *China's sorrow*, který je označením pro čínskou Žlutou řeku, která často způsobuje záplavy, a tudíž bychom zde mohli vidět spojitost s působením zármutku. Český překlad *Smolná* se významově trochu posouvá, jméno zde neoznačuje smutek či utrpení, ale smůlu. V češtině ovšem existuje výraz *smolný den*, který je dnem plným smůly a nezdaru, který lidem většinou působí právě zármutek. Zde vidíme spojitost s anglickým výrazem *sorrow*, který se v původním příjmení nachází. Jak již bylo zmíněno u překladu jména *Mr. Bliss*, autor zde nejspíše zamýšlel kontrast mezi příjmením těchto dvou postav (*Bliss – Sorrows*) a překladatelka tak nejspíše chtěla tento kontrast zachovat (*Štístko – Smolná*), ačkoliv v důsledku této volby došlo k odklonu od původního významu.

5.8.2. Vaurien Scapegrace

Posledním speciálním případem je překlad jména *Vaurien Scapegrace – Varián Obětník*. Křestní jméno této postavy bylo převedeno transkripcí a příjmení napodobením.

Jméno postavy, *Vaurien*, je dle slovníku *Collins Dictionary* (2023) slovo francouzského původu, které znamená darebák (*rascal*). Jeho příjmení, *Scapegrace*, je dle slovníku *Meriam-Webster* (2023) výrazem, který znamená *nenapravitelný darebák (an incorrigible rascal)*. Jeho jméno i příjmení tak mají velmi podobný význam. Postava sama se považuje za nejlepšího nájemného vraha, v realitě je ale rádoby padouchem, který je všem spíše pro smích. Výraz darebák tak tuto postavu skvěle popisuje, jelikož působí poměrně neškodné potíže. Překladatelka jméno postavy převedla již zmíněnou transkripcí na *Varián*

a příjmení přeložila jako *Obětník*. Dle slovníku *Merriam-Webster* (2023) má význam originálního příjmení *Scapegrace* podobné kořeny jako výraz *scapegoat*, což znamená oběť. Překladatelka tak nejspíše při překladu příjmení v podobě *Obětník* vycházela z těchto kořenů. Bohužel zde ale byla ztracena spojitost s darebákem. Na druhou stranu spojitost s darebákem, ať už v původním křestním jméně či příjmení, nebyla zrovna do očí bijící, překladatelka tak možná vyhodnotila, že význam převádět není třeba.

5.8.3. Billy-Ray

Dalším speciálním případem je překlad jména *Billy-Ray – Vilda*. V knize je celé křestní jméno postavy *William Raymond*. Zkrácená verze jména *Williama* je *Billy* (Hanks 2003, s. 236) a pro *Raymonda* se používá zkrácená verze *Ray* (Hanks 2003, s. 354). Odtud tedy pochází jméno postavy *Billy-Ray*, které postava využívá po celou dobu příběhu, nikdy nepoužívá své plné jméno. Převod jména *Billy* ve formě *Vilda* se řadí do kategorie konvenčnosti, a to proto, že *Billy* je zkrácená forma *Williama* a *Vilda* je zkrácení forma *Viléma*, což je česká verze *Williama*. Zároveň je zde ovšem patrná i omise, jelikož jméno *Raymond*, popřípadě jeho zkrácená forma *Ray*, v překladu vůbec není.

5.9. Shrnutí analýzy

Tato kapitola shrnuje poznatky z analýzy překladu vlastních jmen. Shrnutí pojednává o klíčových poznacích popsanych u jednotlivých překladatelských metod, a slouží jako ucelený přehled výsledků analýzy.

Překladatelka používala metodu napodobení u jmen, která v angličtině neexistují, ale vychází ze jmen přídavných. V původním díle byla přídavná jména buď upravena nebo byla přímo použita jako jména křestní. Při použití této metody docházelo ke změnám, ztrátám či přidání významu. V některých případech šlo o překlady, které vycházely z původního jména jen vágně. Nevychází-li jména z originálu a jsou založená na nějaké charakteristice postavy, bylo jméno zařazeno do kategorie substituce.

U překladatelské metody doslovného překladu téměř nedochází ke změně, ztrátě či přidání významu, jako u předchozí kategorie napodobení. Překladu byla ale podrobena i příjmení, která jsou cizího původu (*Kessel* a *Peregrine*) a měla v originále cizí zabarvení, které bylo v překladu ztraceno. Zde tedy nedochází ke ztrátě významu, ale dochází zde ke ztrátě jazykového a kulturního kontextu, který byl v originálním textu zahrnut.

Jména převedená metodou substituce obsahovala lexikální významovou složku. Většina původních jmen neměla dohledatelnou spojitost s postavou, nebo byla spojitost velmi nejistá. Překladatelka jména nahradila protějšky, které neměly spojitost s původním jménem, ale souvisely s osobností postavy či jejím životem. V jednom případě nebylo možné spojitost mezi zvoleným překladem a postavou zjistit.

Metoda fonologického nahrazení byla použita především u jmen, pro které v češtině existují jména znějící podobně, která ale nejsou oficiálními exonymy. U příjmení se překladatelka snažila napodobit zvuk, který příjmení měla za použití českých lexémů a sufixů.

U příkladů metody reprodukce nebyla vyzorována žádná konkrétní tendence výskytu využití této metody. Tato metoda byla použita u některých křestních jmen, ke kterým lze dohledat české exonymum. Dále byla reprodukce použita i u některých běžných, i méně obvyklých anglických křestních jmen, které české exonymum nemají. Co se příjmení týče, pokud nesla významovou lexikální složkou, překladatelka je překládala, našly se však i výjimky, kde bylo příjmení reprodukováno významové složce navzdory.

Metoda transkripce byla z většiny užita u jmen bez lexikální významové složky a bez českého ekvivalentu. Ekvivalentem je v tomto smyslu myšleno exonymum (metoda konvenčnost) či podobně znějící české jméno (metoda fonologické nahrazení). Při transkripci docházelo ke ztrátě zdvojení souhlásek, odstraňování sufixů jako *-us* a *-query*, ale zároveň byl sufix *-us* ke jménu jednou přidán. Překladatelka přidávala křestním jménům sufix *-a* jako běžný sufix u českých

ženských jmen. Docházelo také ke změně počátečních a koncových souhlásek z hlásky *c* na hlásku *k*, z hlásky *s* na hlásku *z*, z hlásky *p* na hlásku *b* či prodloužení samohlásek.

Metoda konvenčnosti byla užita u většiny ze jmen, pro která v češtině existuje exonymum. Většinou se jednalo o jména pohádkových, mýtických či bájných postav, nebo o běžně vyskytující se anglická křestní jména s existujícími exonymy. Exonymum nebylo užito ve všech případech, kde se nabízelo, jak je zmíněno v předcházejícím odstavci o reprodukci.

6. Vyhodnocení

V rámci této práce byly na základě vypracované analýzy rozděleny určované překladačské metody na domestikaci a exotizaci. Při metodě reprodukce a transkripce se používala cizí jména (*Armiger, Oisin, Remus, Melisa, Thorild*). Protože tyto metody zachovávají v díle cizí prvky, jsou zařazeny mezi metody exotizaci. Naopak, metoda konvenčnosti a fonologického nahrazení se pojí s používáním českých jmen (*Štěpánka, Karla, Jaromil*). Při zbylých použitých metodách – substituce, doslovný překlad a napodobení – až na jednu výjimku byla použita výhradně domácí jména. Domácí jména jsou taková, která se buď skládají z českých lexikálních jednotek (*Smrtislav, Zlomysl*), nebo která obsahují českou lexikální jednotku a český sufix (*Kostěj, Kropenáč*). Jména převedená těmito metodami v textu nepůsobí cizí. Všechny tyto metody byly na základě výše popsaných skutečností zařazeny do kategorie domestikace.

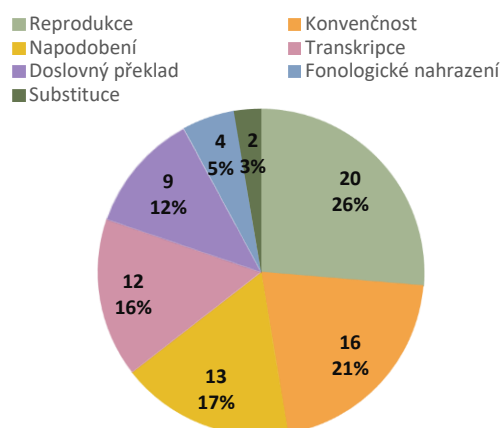
6.1. Zastoupení překladačských metod

V následující kapitole je srovnáno zastoupení překladačských metod a míra domestikace a exotizace v kategoriích: Křestní jména, Příjmení a Skupinová jména. Data jsou prezentována pomocí grafů.

6.1.1. Křestní jména

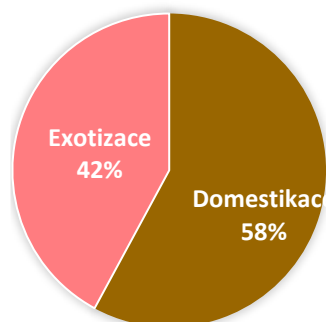
U křestních jmen byla nejčastější metodou překladu reprodukce. Křestní jména byla ve 20 případech ze 76 zachována v původní formě, můžeme pozorovat 26% zastoupení. Na druhém místě se umístila metoda konvenčnosti, v rámci níž bylo jméno nahrazeno českým exonymem. Metoda konvenčnosti byla použita v 16 případech (21 %). Na třetím místě je napodobení s 13 případy (17 %).

Graf 1: Zastoupení překladačských metod u křestních jmen

Při překladu byly použity domestikační metody v 58 % případů a exotizační ve zbylých 42 % případů. Překladatelka se tak nebála kombinace jmen českých (*Štěpánka, Karla, Jaromil, Gustav*) se jmény cizími (*Eachan, Oisin, Cameron, Desmond*). Kombinování nejspíše umožňoval fakt, že děj díla se odehrává jak na existujících místech (především Irsko), tak také na smyšlených místech.

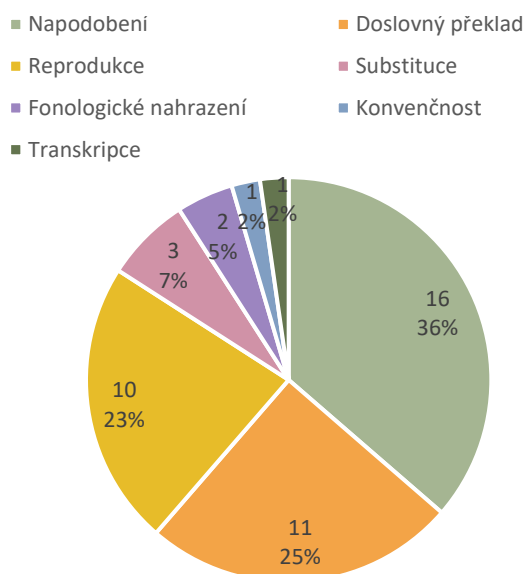
Graf 2: Podíl domestikace a exotizace u křestních jmen

6.1.2. Příjmení

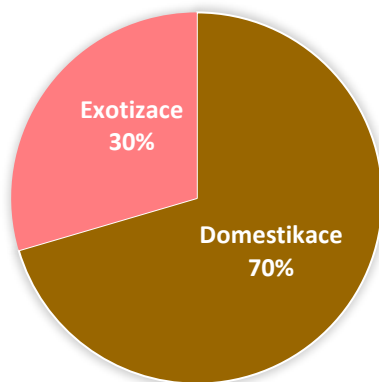
U příjmení byla nejčastěji použita metoda napodobení, a to v 16 případech ze 44, což činí 36 % z celku. Druhou nejčastější metodou byl doslovný překlad s 11 případy užití (25 %) a hned jako třetí je reprodukce s 10 případy (23 %).

Graf 3: Zastoupení překladatelských metod u příjmení

V této kategorii byly použity domestikační metody v 75 % případů a exotizační ve 25 %. Takto veliký počet užití domestikačních metod je dán nejspíše tím, že naprostá většina příjmení v sobě měla významovou složku, která byla záměrně převedena. Při určování překladatelských metod byl vědomě zanedbán faktor přechylování ženských příjmení, aby nedošlo ke zkreslení dat.

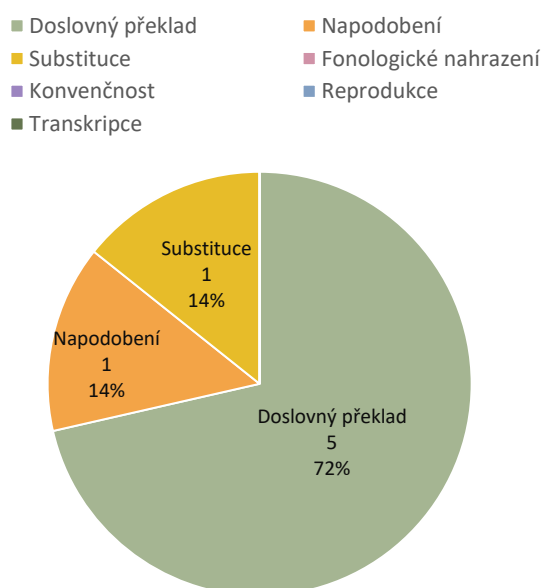
Graf 4: Podíl domestikace a exotizace u příjmení

6.1.3. Skupinová jména

Co se týče skupinových jmen, nejčastěji užitou metodou byl doslovný překlad, a to v 5 případech ze 7, tedy v 72 %. Zbylá dvě jména byla přeložena pomocí napodobení a substituce. Ostatní metody nebyly použity.

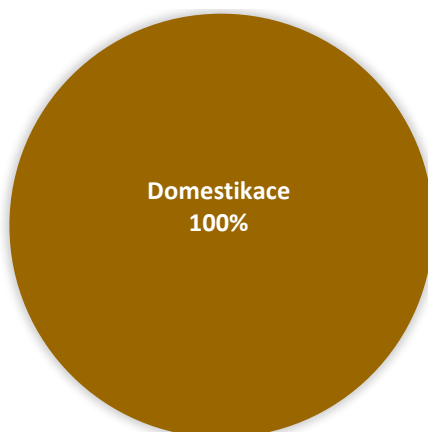
Graf 5: Zastoupení překladatelských metod u skupinových jmen

U skupinových jmen nebyla exotizace použita ani jednou. Skupinová jména vždy nesla nějakou významovou složku, kterou bylo žádoucí přeložit, proto zde nebyla využita reprodukce ani transkripce.

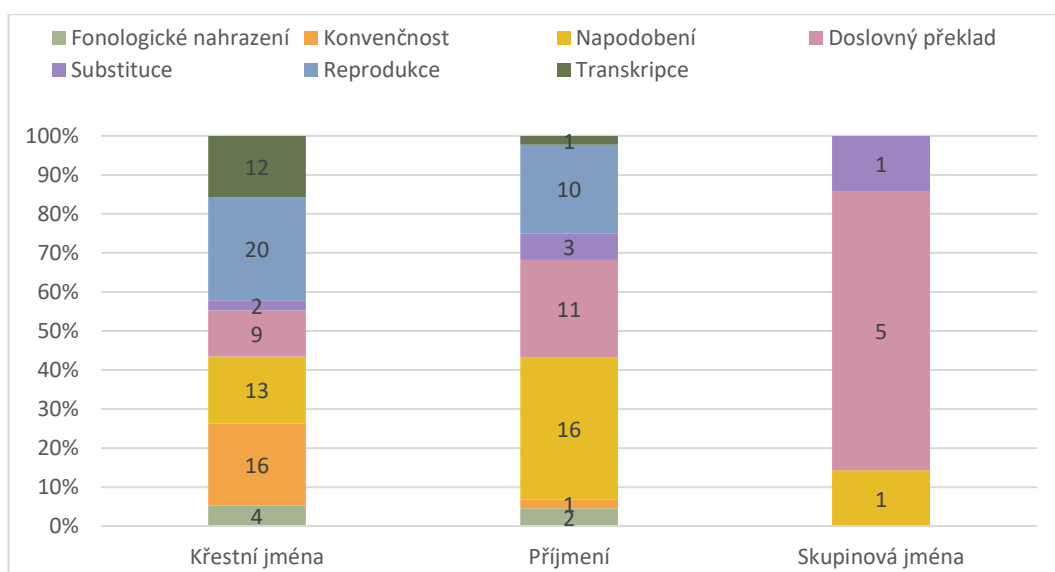
Graf 6: Celkové zastoupení domestikace a exotizace u skupinových jmen

6.1.4. Srovnání

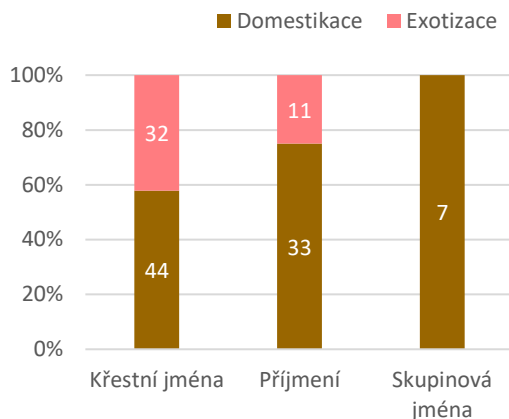
Z výše uvedených dat vyplývá, že u každé skupiny byla nejčastěji užívaná metoda překlady jiná. Vzhledem k velikosti vzorku nelze porovnávat jména skupinová, ovšem ve srovnání jmen křestních a příjmení můžete pozorovat rozdíl v poměru užitých metod. Při převodu křestních jmen má větší zastoupení metoda transkripce a konvenčnosti, nežli u převodu příjmení.

Graf 7: Srovnání použití překladatelských metod

Míra domestikace se taktéž lišila, u křestních jmen čítala 58 %, u příjmení 70 % a u vzorku skupinových jmen celých 100 %.

Graf 8: Srovnání míry domestikace a exotizace

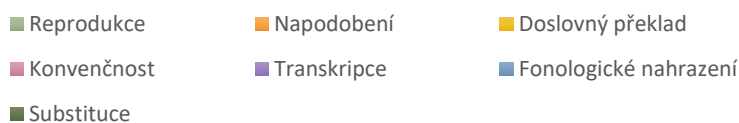

6.2. Celkové užití metod

Z celkové analýzy vyplývá, že nejčastěji užívanými metodami překladu antroponym byla reprodukce a napodobení. Každá metoda byla použita třicetkrát, jednalo se tedy o 60 z celkových 127 případů, dohromady tak tvoří 46 % všech užitých metod. Třetí nejčastější metodou se ukázal být doslovný překlad, který byl užit ve 25 případech, které tvoří 20 % celkového užití.

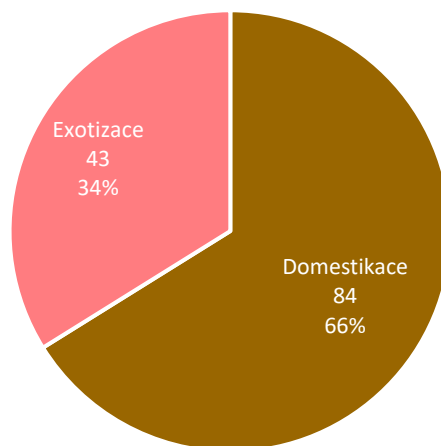
Z výsledků můžeme vidět, že žádná z metod nebyla využita vícekrát než v 23 % případů a tři nejčtenější metody mají poměrně stejné zastoupení.

Graf 9: Celkové zastoupení překladatelských metod

Co se týká celkového podílu domestikace a exotizace, domestikální metody byly používány častěji nežli metody exotizační. Dle analyzovaných dat překladatelka přeložila 66 % antroponym domestikálními metodami. Exotizační metody byly uplatněny ve 34 % případech.

Graf 10: Celková míra domestikace a exotizace

Závěr

Předmětem zkoumání této bakalářské práce byl překlad antroponym v knižní fantasy sérii pro děti a mládež *Skulduggery Pleasant*. Cílem práce bylo zmapovat jaké překladové metody byly použity při převodu antroponym a na základě výsledků určit, zdali jsou určované metody domestikační či exotizační. Antroponyma byla vypsána z prvních tří dílů knižní série, ke kterým byly následně dohledány české protějšky, a nakonec byl ze jmen sestaven paralelní korpus, na němž byla vypracována analýza.

Na základě analýzy byla mezi domestikační metody zařazena substituce, napodobení, doslovný překlad, fonologické nahrazení a konvenčnost. Mezi exotizační metody byla zařazena reprodukce a transkripce. U křestních jmen byl podíl domestikace a exotizace vyvážený, u příjmení převažovala domestikace a skupinová jména byla přeložena pouze domestikačními metodami (ačkoliv u skupinových jmen byl vzorek malý). Celkový podíl užití domestikačních metod v překladu antroponym byl 66 % a exotizačních 34 %. Ve výsledném překladu se v důsledku využití obou strategií mísí jak jména česká, tak ta cizí. Překladatelská strategie převodu antroponym, byla spíše smíšená s převládající domestikací.

Tato série knih se v angličtině vyznačuje poměrně velkým množstvím kreativních autorských jmen, která jsou také často spojená s osobností či životem postavy. Překladatelka se snažila tento jev zachovat a přenést do češtiny, proto je zde poměrně vysoká míra domestikace.

Na základě analýzy byly nejčastěji používanými metodami reprodukce a napodobení (obojí 23 %), třetí nejčastější metodou byl doslovný překlad (20 %).

Obecně řečeno, křestní jména, která nesla významovou informaci, byla z pravidla přeložena, a to jednou z domestikačních metod, nejčastěji napodobením či doslovným překladem. Křestní jména bez této informace byla nahrazena exonymem všude, kde to bylo možné. Tam, kde exonymum neexistovalo, byla původní křestní jména nahrazena podobně znějícími českými. Tam, kde ani tato

možnost nebyla, byla křestní jména ponechána v původním znění, popřípadě upravena pomocí transkripce, aby více odpovídala zákonitostem češtiny.

Většina příjmení ve zkoumaném vzorku nesla významovou informaci. Příjmení s touto informací byla ve většině případů přeložena, a to pomocí napodobení nebo doslovného překladu. Část příjmení ovšem byla použita v originálním znění bez překladu, navzdory tomu, že obsahovala významovou informaci. Skupinová jména všechna obsahovala významovou informaci, která byla vždy přeložena, jelikož to bylo nutné pro porozumění děje.

Existuje několik teorií o tom, jak postupovat při překladu vlastních jmen. Stejně tak se doporučení pro různé žánry literatury značně liší. Výsledky analýzy vypracované v rámci této práce umožňují nahlédnout do praxe překladu antroponym v literatuře fantasy pro děti a mládež. Tato práce tak poskytuje příklad konkrétní praxe u poměrně specifického žánru.

Výsledky analýzy vypracované v rámci této práce by mohly být použity k předpřekladové analýze pro překlad dalších dílů série *Skulduggery Pleasant*, případně by bylo možné analýzu rozšířit i na další typy vlastních jmen, nejenom antroponym. Konkrétní postupy či závěry by bylo možné aplikovat i na překlady jiných knižních fantasy sérií pro děti a mládež, kde se objevují podobné problémy s překladem vlastních jmen.

Přílohy

6.3. Křestní jména

Originál	Česky	Metody
1. Jaron	Jaromil	Fonologické nahrazení
2. Krav	Gustav	Fonologické nahrazení
3. Staven	Štěpán	Fonologické nahrazení
4. Emmett	Emanuel	Fonologické nahrazení
5. Stephanie	Štěpánka	Konvenčnost
6. Carol	Karla	Konvenčnost
7. Clement	Klement	Konvenčnost
8. Alexander	Alexandr	Konvenčnost
9. Rumpelstilskin	Dupynožka	Konvenčnost
10. Cain	Kain	Konvenčnost
11. Valkyrie	Valkýra	Konvenčnost
12. Billy-Ray	Vilda	Konvenčnost
13. Zephyr	Zefyra	Konvenčnost
14. Alexander	Alexandr	Konvenčnost
15. Sofia	Sofie	Konvenčnost
16. Pete	Petr	Konvenčnost
17. Hieronymus	Jeroným	Konvenčnost
18. Dave	David	Konvenčnost
19. Solomon	Šalomoun	Konvenčnost
20. Rose	Rozálie	Konvenčnost
21. Mr. Skulduggery	Pan Smrtislav	Napodobení
22. Mevolent	Zlomysl	Napodobení
23. Nefarian	Krutopán	Napodobení
24. Mr Bliss	Pan Štístko	Napodobení
25. Bollohollo	Bulahulahup	Napodobení
26. Sagacious	Mudra	Napodobení

27. Kenspeckle	Kropenáč	Napodobení
28. Lord Vile	Lord Zloduch	Napodobení
29. Baron Vengeous	Baron Mstislav	Napodobení
30. Mr. Dusk	pan Tmář	Napodobení
31. Mr. Funnybones	pan Kostička	Napodobení
32. The Torment	Trapič	Napodobení
33. The Killer Supreme	Arcizabiják	Napodobení
34. Ghastly	Ohava	Doslovný překlad
35. Crystal	Krystal	Doslovný překlad
36. China	Čína	Doslovný překlad
37. Razor	Břitva	Doslovný překlad
38. Phoenix	Fénix	Doslovný překlad
39. The White Cleaver	Bílý štípač	Doslovný překlad
40. Civet	Cibetka	Doslovný překlad
41. Crystal	Krytstal	Doslovný překlad
42. Trope	Trop	Doslovný překlad
43. Gordon	Gordon	Reprodukce
44. Fergus	Fergus	Reprodukce
45. Beryl	Beryl	Reprodukce
46. Mr. Fedgewick	Pan Fedgewick	Reprodukce
47. Seamus T.	Seamus T.	Reprodukce
48. Eachan	Eachan	Reprodukce
49. Oisin	Oisin	Reprodukce
50. Finbar	Finbar	Reprodukce
51. Jack	Jack	Reprodukce
52. Argus	Argus	Reprodukce
53. Stentor	Stentor	Reprodukce
54. Armiger	Armiger	Reprodukce
55. Gregory	Gregory	Reprodukce
56. Desmond	Desmond	Reprodukce
57. Gladys	Gladys	Reprodukce

58. Renn	Renn	Reprodukce
59. Batu	Batu	Reprodukce
60. Remus	Remus	Reprodukce
61. Cameron	Cameron	Reprodukce
62. Gary	Gary	Reprodukce
63. Jet	Temnota	Substituce
64. Sammy	Kostěj	Substituce
65. Tanith	Tanita	Transkripce
66. Ferninabop	Ferninabob	Transkripce
67. Morwenna	Morwena	Transkripce
68. The Grotosquery	Grotesk	Transkripce
69. Vaurien	Varián	Transkripce
70. Thurid	Thorild	Transkripce
71. Sev	Zef	Transkripce
72. Cothurnus	Koturn	Transkripce
73. Melissa	Melisa	Transkripce
74. Anathem	Anatemus	Transkripce
75. Clarabelle	Klarabela	Transkripce
76. Savian	Savián	Transkripce

6.4. Příjmení

Originál	Česky	Metody
77. Caprookie	Kaprkýl	Fonologické nahrazení
78. Castallan	Kastelán	Fonologické nahrazení
79. Cain	Kainová	Konvenčnost
80. Pleasant	Hezoun	Napodobení
81. Serpine	Hadovec	Napodobení
82. Skeleton	Kostroun	Napodobení
83. Meritorious	Zásluha	Napodobení
84. Crow	Vranice	Napodobení

85. Wrong	Zloch	Napodobení
86. Scapegrace	Obětník	Napodobení
87. Springheeled	Pérák	Napodobení
88. Guild	Cechmistr	Napodobení
89. Deadfall	Smrt'ák	Napodobení
90. Gallow	Šibeničník	Napodobení
91. Murder	Vrahounka	Napodobení
92. Gruesome	Příšerník	Napodobení
93. Mire	Bahnivec	Napodobení
94. Light	Světlonoš	Napodobení
95. Sorrows	Smolná	Napodobení
96. Bespoke	Zakázka	Doslovný překlad
97. Tome	Foliant	Doslovný překlad
98. Gale	Vichr	Doslovný překlad
99. Hammer	Kladivová	Doslovný překlad
100. Grouse	Reptal	Doslovný překlad
101. Hokum	Hokus	Překlad
102. Lightning	Blesk	Překlad
103. Wreath	Věnc	Překlad
104. Weeper	Kňoural	Překlad
105. Peregrine	Poutník	Překlad
106. Kessel	Kotlík	Překlad
107. Edgley	Edgleyová	Reprodukce
108. Edgley	Edgley	Reprodukce
109. Steepe	Steepe	Reprodukce
110. Remit	Remit	Reprodukce
111. Toil	Toilová	Reprodukce
112. Fop	Fop	Reprodukce
113. Fletcher	Fletcher	Reprodukce
114. Crux	Crux	Reprodukce

115. Price	Price	Reprodukce
116. Eck	Eck	Reprodukce
117. Slake	Sázka	Substituce
118. Low	Lvice	Substituce
119. Sanguine	Prud'as	Substituce
120. Ode	Od	Transkripce

6.5. Skupinová vlastní jména

Originál	Česky	Metody
121. Ancients	Prapředci	Napodobení
122. Elementals	Elementálové	Doslovný překlad
123. The Adepts	Adepti	Doslovný překlad
124. Cleavers	Štípači	Doslovný překlad
125. The Faceless Ones	Beztvární	Doslovný překlad
126. The Hollow Men	Dutí muži	Doslovný překlad
127. The Three Generals	Zlomyslní generálové	Substituce

Summary

The aim of this bachelor's thesis was to conduct an analysis of the translation methods used in the translation of anthroponyms. The analysis was conducted on anthroponyms taken from the fantasy book series for children and young adults, *Skulduggery Pleasant* by Derek Landy. In order to perform the analysis, a parallel corpus of anthroponyms from the book series was created, and each name was assigned a translation method, which was used in its translation from English to Czech.

The first introductory chapter discusses the challenges of translating proper names in fantasy literature, particularly for children and young adults. It points out, that proper names in fantasy works often carry significant meaning and reflect the traits of the characters. That is why translators need to make decisions regarding what elements of the original work to preserve and what to adapt to the target culture. Therefore the thesis aims to conduct a case study to see, what translation methods are used and what is preserved and what is adapted.

The second chapter describes the three stages of translator's work and distinguishes between translation strategy and methods. It explores three strategies: domestication, foreignization, and creolization. Domestication adapts to the target culture, foreignization preserves the original culture, and creolization balances the two. The chapter then presents possible methods for translating proper names, and based on Lincoln Fernandes' typology, selects a set of seven methods for analyzing the translation of proper names.

Chapter three presents the theoretical background for the translation of proper names. It begins with the definition of proper names and a classification by Šrámek (1999), with further subdivision by Pleskalova (2017) for anthroponyms, the subject of the study. The chapter also discusses the creation of proper names and their functions, which include naming people, associating with prominent figures, classifying characters' backgrounds (social, religious, national, etc.), describing character traits, and adding aesthetic value. Additionally, the chapter

presents the aspects that affect the selection or creation of literary names, such as literary type, genre, cultural tradition, contemporary trends, author's style, formal linguistic aspects, and semantic content aspects.

Chapter four introduces the analyzed books and discusses the importance of considering various aspects when translating children's literature, such as subject matter, style, and syntax. Children and adolescents have different literary needs and abilities from adults, requiring a different approach. The chapter also addresses the topic of domestication and foreignization in the translation of proper names in children's literature, with Viličková and Charous (2002) arguing for consistency with the source culture and time period while also acknowledging the need to translate names with imbedded meaning.

Chapter five presents the methodology used for the analysis which was conducted on a parallel corpus of 127 anthroponyms and their Czech equivalents. The source material was taken from the first three books of the Skulduggery Pleasant series by Derek Landy and translated into Czech by Viola Lyčková. The analysis applies the seven described translation methods based on Lincoln Fernandes' typology, which are rendition, copy, transcription, substitution, recreation, phonological replacement, and conventionality. Based on the result the translation methods will be classified as domesticating or foreignizing.

The majority (66%) of the translation methods were domesticating. Copy and recreation were the most frequently used methods, followed by literal translation. Personal names with semantic meaning were usually translated, while those without were replaced with similar sounding Czech names or exonyms. Most surnames with semantic meaning were translated, but some were left in their original form. Group names were always translated to preserve their meaning. The translator aimed to maintain the creativity and personality of the original names in the translation and was not hesitant to mix Czech names with foreign ones. Overall, her translation strategy for anthroponyms was mixed, but leaned more towards domestication.

Bibliografie

6.6. Primární zdroje

LANDY, Derek, 2007a. *Skulduggery Pleasant*. London: HarperCollins Children's. Skulduggery Pleasant. ISBN 978-0-00-724162-0.

LANDY, Derek, 2007b. *Smrtislav Hezoun: Detektiv bez bázně a hany*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-7203-944-9.

LANDY, Derek, 2008. *Skulduggery Pleasant - Playing With Fire*. London: HarperCollins. Skulduggery Pleasant, 2. ISBN 978-0-00-725705-8.

LANDY, Derek, 2009a. *Skulduggery Pleasant - The Faceless Ones*. London: HarperCollins. Skulduggery Pleasant, 3. ISBN 978-0-00-730216-1.

LANDY, Derek, 2009b. *Smrtislav Hezoun. 2, Hra s ohněm*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0108-9.

LANDY, Derek, 2010. *Smrtislav Hezoun. 3, Beztváří*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0250-5.

6.7. Sekundární zdroje

ADAMOVIČ, Ivan, 1995. *Slovník české literární fantastiky a science fiction* [online]. Praha: R3 [vid. 2023-04-27]. ISBN 80-85364-57-3. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:71b2a850-9590-11e3-a744-005056827e52?page=uuid:655f58b0-ad3b-11e3-b74a-5ef3fc9ae867>

AGTI, Abdelaziz, 2021. A Study of Domestication and Foreignisation of Culture - Specific Terms in Relation to the English and French Translations of Tahar Watter's Novel *Al Zilzal* (The Earthquake). *Social Sciences and Humans Review*. **14**(1), Social Sciences and Humans Review, 190–207.

BARDON, František, 1998. *Brána k opravdovému zasvěcení* [online]. Praha: Chvojko nakladatelství [vid. 2023-05-10]. ISBN 80-86183-01-7. Dostupné z: <https://www.megaknihy.cz/filosofie/4159-brana-k-opravdovemu-zasveceni.html>

CÁMARA-AGUILERA, Elvira, 2008. The Translation of Proper Names in Children's Literature. *AILIJ (Anuario de Investigación en Literatura Infantil y juvenil)*. **7**(1), 47–61. ISSN 1578-6072.

ČAPEK, Otakar, 1940. *Encyklopedie okultismu, mystiky a všech tajných nauk* [online]. Praha: Edice Psyche [vid. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:abd96ec6-08ff-48bc-bcc7-09ebbe2c64f0>

DĚDINOVÁ, Tereza, 2015. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Vydání první. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita. Spisy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity = Opera Facultatis philosophicae Universitatis Masarykianae, 433. ISBN 978-80-210-7871-0.

DVOŘÁKOVÁ, Žaneta, 2013. *Úvod do literární onomastiky* [online]. Ostrava: Ostravská Univerzita. Dostupné z: https://projekty.osu.cz/svetvedy/Zaneta_Dvorakova-Uvod_do_literarni_onomastiky.pdf

DVOŘÁKOVÁ, Žaneta, 2016. Literární vlastní jména a jejich překlad (Literary proper names and their translation). *Acta Onomastica*. 55, 81–91. ISSN 1211-4413.

FERNANDES, Lincoln, 2006. Translation of Names in Children's Fantasy Literature: Bringing the Young Reader into Play. *New Voices in Translation Studies*. 2(2), 44–57.

FILIPEC, Jozef, 1994. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost* [online]. 2., opr.dopl. vyd. Praha: Academia [vid. 2023-04-20]. ISBN 80-200-0493-9. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:1eae10a0-4fbf-11e5-bf4b-005056827e51?page=uuid:59c93b04-d544-41b2-b934-9b502f35c92b&fulltext=mudrovat>

HANKS, Patrick, 1989. *A dictionary of surnames* [online]. B.m.: Oxford [England]; New York : Oxford University Press [vid. 2023-04-09]. ISBN 978-0-19-211592-8. Dostupné z: <http://archive.org/details/dictionaryofurn0000hank>

HANKS, Patrick, 2003. *A dictionary of first names* [online]. New York: Oxford University Press [vid. 2023-04-09]. ISBN 978-0-19-860764-9. Dostupné z: <http://archive.org/details/dictionaryoffirs0000hank>

HARPERCOLLINS PUBLISHERS, 2023. *Collins Online Dictionary* [online]. [vid. 2023-05-10]. Dostupné z: <https://www.collinsdictionary.com/>

HARPERCOLLINS PUBLISHERS LTD, 2019. *Skulduggery Pleasant*. *Skulduggery Pleasant* [online] [vid. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://www.skulduggerypleasant.co.uk/about-derek/>

HAUSENBLAS, Karel, 1976. Naše řeč – Vlastní jména v umělecké literatuře. *Naše řeč* [online] [vid. 2023-05-02]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5876>

HERMANS, Theo, 1988. Modern Dutch Studies : Essays in honour of Professor Peter King on the occasion of his retirement. In: M. J. WINTLE, ed. *Modern Dutch Studies : Essays in honour of Professor Peter King on the occasion of his*

retirement [online]. London: Bloomsbury Academic, s. 11–24 [vid. 2023-05-04]. ISBN 978-1-4742-4145-8. Dostupné z: doi:10.5040/9781474284912

HLADKÁ, Zdeňka a Marek NEKULA, 2017. Vlastní jméno. In: Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita [vid. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VLASTN%C3%8D%20JM%C3%89NO>,

HOLEJŠOVSKÁ-GENČIOVÁ, Miroslava, 1984. *Literatura pro děti a mládež (ve srovnávacím žánrovém pohledu)* [online]. Praha: Státní pedagogické nakladatelství [vid. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:ecd9ef40-1915-11e3-9319-005056827e51?page=uuid:f27165d0-1f66-11e3-bd38-5ef3fc9ae867>

HULÁK, Jaroslav, 1981. *Homérova Odysseia* [online]. Praha: Albatros [vid. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:5d871860-d2bf-11e6-8f91-005056827e51?page=uuid:aeac7940-e19e-11e6-9e7e-001018b5eb5c&fulltext=zefyros>

INTERNETOVÁ JAZYKOVÁ PŘÍRUČKA, 2023. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR [vid. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz>

KNAPPOVÁ, Miloslava, 1983. K překládání osobních jmen. In: *Naše řeč* [online]. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, s. 169–173 [vid. 2023-05-04]. ISBN 0027-8203. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:529511d3-4c3e-11e1-1331-001143e3f55c?page=uuid:52951288-4c3e-11e1-1331-001143e3f55c&fulltext=K%20p%C5%99ekl%C3%A1d%C3%A1n%C3%AD%20osobn%C3%ADch%20jmen>

KNITTLOVÁ, Dagramr, GRYGOVÁ, BRONISLAVA, a ZEHNALOVÁ, JITKA, 2010. *Překlad a překládání* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci [vid. 2023-05-11]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:2a779080-442f-11e7-a34b-005056827e51?page=uuid:ae6f11f0-5759-11e7-a7b7-005056827e51>

KOPEČNÝ, František, 1974. *Průvodce našimi jmény* [online]. Praha: Academia [vid. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:049514f0-1a03-11e3-9319-005056827e51?page=uuid:9bf79be0-2603-11e3-b62e-005056825209>

KUDLÁČ, Antonín K. K., 2018. Česká žánrová literatura (sci-fi a fantasy). *CzechLit* [online]. [vid. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/ceska-zanrova-literatura-sci-fi-a-fantasy/>

LANDY, Derek, 2007a. *Skulduggery Pleasant*. London: HarperCollins Children's. Skulduggery Pleasant. ISBN 978-0-00-724162-0.

- LANDY, Derek, 2007b. *Smrtislav Hezoun: Detektiv bez bázně a hany*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-7203-944-9.
- LANDY, Derek, 2008. *Skulduggery Pleasant - Playing With Fire*. London: HarperCollins. Skulduggery Pleasant, 2. ISBN 978-0-00-725705-8.
- LANDY, Derek, 2009a. *Skulduggery Pleasant - The Faceless Ones*. London: HarperCollins. Skulduggery Pleasant, 3. ISBN 978-0-00-730216-1.
- LANDY, Derek, 2009b. *Smrtislav Hezoun. 2, Hra s ohněm*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0108-9.
- LANDY, Derek, 2010. *Smrtislav Hezoun. 3, Beztvářní*. Vyd. 1. Přel. Viola LYČKOVÁ. Praha: Argo. ISBN 978-80-257-0250-5.
- LÁZŇOVSKÁ, Miloslava, Hana MÜLLEROVÁ a Vladimír ČADSKÝ, 2002. *Atlas starověkých mýtů* [online]. Praha: Knižní klub [vid. 2023-04-09]. ISBN 80-242-0700-1. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:7f3ea290-5082-11e5-bf4b-005056827e51?page=uuid:0323d890-78b6-11e5-8f50-001018b5eb5c>
- LEVÝ, Jiří, 1998. *Umění překladu*. Vyd. 3., upravené a rozšířené verze 2. Praha: I. Železný. ISBN 978-80-237-3539-0.
- LINGEA, 2022. *Anglicko-český praktický slovník* [online]. Brno: Lingea s.r.o. [vid. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://slovniky.lingea.cz/anglicko-cesky/>
- MACMILLAN DICTIONARY, 2023. *Macmillan Dictionary* [online]. Oxford: Macmillan Education Limited [vid. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://www.macmillandictionary.com/>
- MACHEK, Václav, 1997. *Etymologický slovník jazyka českého* [online]. Praha: Nakladatelství Lidové noviny [vid. 2023-04-18]. ISBN 80-7106-242-1. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:df5be160-ef7c-11e2-9923-005056827e52?page=uuid:9197a7b0-0f12-11e3-9439-005056825209&fulltext=mudrlant>
- MERRIAM-WEBSTER, 2023. *Merriam-Webster Dictionary* [online]. B.m.: Merriam-Webster, Incorporated [vid. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/>
- NÁZVOSLOVNÁ KOMISE ČÚZK, 2019. *Slovník toponymické terminologie pro standardizaci geografických jmen* [online]. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální [vid. 2023-05-09]. ISBN 978-80-88197-14-0. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/O-resortu/Poradci-a-poradni-organy/Nazvoslovna-komise-CUZK/Geograficke-nazvoslovne-seznamy/Slovník-toponymicke-terminologie_2013.aspx
- NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA, 1995. *Encyklopedie literatury science fiction* [online]. Praha: AFSF [vid. 2023-04-26]. ISBN 80-85787-90-3. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:947d65b0-955d-11e3-a744->

005056827e52?page=uuid:1e942a70-ad5c-11e3-9d7d-005056827e51&fulltext=fantasy

NORD, Christiane, 2003. Proper Names in Translations for Children : Alice in Wonderland as a Case in Point. *Meta* [online]. **48**, 182–196. Dostupné z: doi:10.7202/006966ar

PLESKALOVÁ, Jana, 2017. BIONYMUM | Nový encyklopedický slovník češtiny. In: Petr KARLÍK, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova Univerzita [vid. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/BIONYMUM>

POPOVIČ, Anton, 1971. *Poetika umeleckého prekladu: proces a text*. Bratislava: Tatran.

SCHLEIERMACHER, Friedrich, 1992. On the Different Methods of Translating. In: Rainer SCHULTE a John BIGUENET., ed. *Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida*. Chicago: The University of Chicago Press, s. 36–54. ISBN 978-0-226-04870-3.

ŠRÁMEK, Rudolf, 1999. *Úvod do obecné onomastiky* [online]. Brno: Masarykova Univerzita [vid. 2023-01-25]. ISBN 80-210-2027-X. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/uvod-do-obecne-onomastiky-179576>

VENUTI, Lawrence, 1999. *The translator's invisibility: a history of translation*. London: Routledge. ISBN 978-0-203-36006-4.

VILIKOVSKÝ, Ján a Emil CHAROUS, 2002. *Překlad jako tvorba*. Vyd. 1. Praha: Ivo Železný. ISBN 978-80-237-3670-0.

VLACH, Robert a kolektiv, 2023. *Na volné noze – portál nezávislých profesionálů* [online] [vid. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://navolnenoze.cz/>

Anotace

Práce se zabývá překladem antroponym ve fantasy literatuře pro děti a mládež. V práci je analyzován paralelní korpus antroponym z knižní série Skulduggery Pleasant od Dereka Landyho. V teoretické části práce jsou představeny klíčové teoretické informace související s problematikou překladu, vlastními jmény a zkoumaným dílem. Následně jsou tyto poznatky aplikovány v praktické analýze, kde je ke každému příkladu z korpusu přiřazena použitá překladatelská metoda. Na základě analýzy jsou vyvozeny závěry ohledně nejčastěji užitých metod, důvodů pro jejich časté použití a celkové strategie překladatelky.

Annotation

This thesis examines the translation of anthroponyms in fantasy literature aimed at children and young readers. Specifically, the thesis analyzes a parallel corpus of anthroponyms extracted from Derek Landy's *Skulduggery Pleasant* book series. First, the theoretical background is laid down by introducing key theoretical concepts related to translation, proper names, and selected literary work. This information is then applied in a practical analysis based on assigning a translation method used to translate each anthroponym. Based on the results of the analysis, conclusions are drawn about the most commonly used translation methods, the reasons for their frequent usage, and the overall translation strategy employed.